

Baskāji nosvin piecgadi

Foto - E. Gabranovs

Ragi, nagi... Briežuciemieši jokoja, ka pirms baskāju skrējiena negriež kājām nagus, lai sasniegtu pēc iespējas labākus rezultātus.

Edgars Gabranovs

Sestdienas rītā Latvijas Radio 2 vēstīja, ka ikviens interesents aicināts izbaudīt ziemu Ziemeļlatgalē, īpaši uzsverot, ka Briežuciemā plānots baskāju skrējienis. To radio apstiprināja arī kultūras dzīves organizatore Zita Mežale, mudinot apmeklēt dažādās aktivitātes Balvu novadā.

Interesanti, ka Z.Mežale video aicinājumu sociālajos tīklos filmēja piecas reizes, par varoni izvēloties savu otro pusīti Valentīnu. Jautāts, kā sievas kundzei izdodas viņu pierunāt pabūt aktiera statusā, Valentīns smaidot noteica, ka trīs nedēļas nav griezis kājām nagus, piebilstot: "Lai neslīd!" Viņš atzina, ka nekad pēc baskāju skrējiena nav slimojis: "Acīmredzot saglabājies rūdiņš no kolhozu laikiem." Z.Mežale pirms tradicionālā baskāju skrējiena atgādināja, ka tas norisināsies jau piekto reizi: "Noskaņojums ir lielisks. Dzīvojam virtuālā laikmetā, un, piemēram, mūsu slavenais skrējējs Aleksandrs Pakalnīts, kurš šodien ir citviet kopā ar teātri, sava skrējiena video jau atsūtīja. Patiesi grūti prognozēt, cik baskāju skrīes, jo Balvu novadā ir ļoti daudz aktivitāšu." Jāsecina, ka izaicinājumu pieņēma 14 dalībnieki. "Vislielākais skrējēju

skaits, šķiet, bija pirms diviem gadiem, kad trasē devās vairāk nekā 20 baskāji. Protams, ir skatītāji, kā es, kurus sauca par divānu ekspertiem. Kas jādara, lai nesaukstētos? Jānorūda kājas un pēc skrējiena jādzer karsta tēja vai kaut kas cits," jokoja Zita. Jāpiebilst, ka pēc skrējiena baskāji pirmo reizi gatavoja saldējumu bez saldēšanas sniegā.

Pieredzējušais baskājis Oļģerts Pundurs "Vadugunij" pavēstīja, ka dzīvē bez humora neiztikt: "Kāpēc esmu tērpiet baltās biksēs un baltā kreklā? Var noslēpties sniegā, ja atpaliec, bet pēc tam atgriežoties apsteigt citus. Man patīk būt sabiedrībā, ļaujot pašam par sevi un citiem pasmaidīt. Lai trako ir vairāk!" Viņam piekrit Mārīte Ločmele, kura iepriekšējās dienas vakarā nosvinēja dzimšanas dienu: "Tas netraucēs. Lai arī šorīt pie manis ciemojās mazbērni, noteicu, ka man svarīgi piedalīties baskāju skrējienā. Kāpēc? Tas ir dzīvesprieks, kas noteikti jāizbauda. Galvenais ir piedalīties un smaidīt, neskatoties uz to, ka kaut kas sāp, ka par kaut ko ir kreņķi. Nenokariet degonus, pasmaidiet par sevi!"

Z.Mežale klātesošos informēja, ka gaida ciemos 7.martā, kad "Supervectētiņu" konkursu vadīs slavenā sābru slota. "Laiņi gaidīti Briežuciemā!" viņa piebilda.

*Turpinājums 10.lpp.

Godinās Rutu Cibuli

Šogad Latgaliešu kultūras gada balvas "Boņuks 2025" ceremonijā par mūža ieguldījumu latgaliešu kultūras attīstībā tiks godināta kultūras darbiniece, Ziemeļlatgales tradicionālās kultūras sargātāja, projektu vadītāja, kultūrvēstures pētniece Ruta Cibule. Balvas pasniegšanas ceremonija notiks 14.martā plkst. 18.00 Latgales vēstniecībā GORS klātienē, tiešraidē lsm.lv, RePlay.lv un LR1, kā arī skatāma LTV1 plkst. 21.10.

Iespēja darba devējiem

No 23.februāra līdz 15.martam atvērta darba devēju pieteikumu pieņemšana skolēnu nodarbinātības pasākuma īstenošanai 2026.gada vasarā. Pasākuma īstenošanai var pieteikties darba devēji, kas atbilst izvirzītajām prasībām: var nodrošināt skolēnam darbu, kas nav saistīts ar paaugstinātu risku skolēna drošībai, veselībai, tikumībai un attīstī-

Īsziņas

bai; var nodrošināt darba vadītāju, kurš pasākumā iesaistītajiem skolēniem palīdz apgūt darbam nepieciešamās pamatprasmes un iemaņas, veic darba laika uzskaiti, nodrošina skolēnu uzraudzību darba laikā; skolēnam vecumā no 15 līdz 17 gadiem var nodrošināt darba laiku ne ilgāk kā 7 stundas dienā un ne vairāk kā 35 stundas nedēļā; skolēnam vecumā no 18 līdz 20 gadiem var nodrošināt darba laiku ne ilgāk kā 8 stundas dienā un ne vairāk kā 40 stundas nedēļā.

Sāksies zolītes čempionāts

26.februārī plkst. 18.00 Balvu Kultūras un atpūtas centrā sāksies Baltinavas kausa izcīņas čempionāts zolītē (paredzētas sešas kārtas).

Nākamajā Vadugunī

- **Kas nūteik Latgolā?**
Diskusija Rēzeknes novadā
- **Piedalās keramikas darbnīcā**
"Izbaudi ziemu Ziemeļlatgalē"

Vārds žurnālistam

Artūrs Ločmelis

Noslēdzies grandiozākais ziemas četrpades notikums – Milānas un Kortīnas ziemas olimpiskās spēles Itālijā. Ievērojamais sporta forums sniedza prieku arī līdzjutējiem no Latvijas, jo mājup tika pārvesti divi cēlmetāli – sudraba un bronzas godalgas. Ņemot vērā, ka mums ar kaimiņiem lietuviešiem un igauņiem vienmēr bijusi un ir veselīga konkurence dažādās jomās, gandarījums par to, ka medaļu tabulā esam apsteiguši arī savus brāļus – igauņi izcīnīja vienu sudraba medaļu, bet lietuviešiem šoreiz nācās samierināties ar tukšām kabatām! Protams, tā ir tikai draudzīga kaimiņu pavilkšana uz zoba, jo galvenais sasniegums patiešām ir dalība olimpiskajās spēlēs, prātā allaž paturot vēsturisko olimpisko spēļu devīzi “Citius, altius, fortius!” jeb “Ātrāk, augstāk, stiprāk – kopā!”. Un tādi mēs, baltieši, bijām arī šajās olimpiskajās spēlēs – vienoti un stipri, no visām trīs valstīm uz Itāliju aizvedot kopumā 116 atlētus! Protams, uz lieliski aizvadīto olimpisko spēļu fona nožēlojami izskatās Starptautiskās Olimpiskās komitejas lēmums diskvalificēt Ukrainas valsts skeletonistu Vladislavu Heraskeviču, kurš vēlējās startēt ar ķiveri, uz kuras attēloti vairāk nekā divdesmit Krievijas uzsāktajā karā nogalinātie ukraiņu sportisti un treneri. Lai V.Heraskevičam kā vislielākā olimpisko spēļu godalga kalpo to neizmērojami daudzo cilvēku atbalsts, kuri ir vienprātīgi ar sportistu un dziļā cieņā noliec galvu visu bojāgājušo priekšā. Tikmēr Starptautiskās Olimpiskās komitejas rīcība ir uz viņu pašu sirdsapziņas.

Latvijā

Ierobežos tālmācību. Paužot bažas par pārāk īso laiku, lai sagatavotos izmaiņām, Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs janvāra beigās atgriezās Saeimā otrreizējai caurlūkošanai grozījumus Izglītības likumā, kas paredz būtiski ierobežot tālmācības pieejamību pamatizglītības pirmajā posmā – 1. līdz 6.klases skolēniem. Rezultātā aizvadītajā nedēļā deputāti lema izmaiņas tālmācībā ieviest gadu vēlāk – no 2027./2028.mācību gada. Izglītības un zinātnes ministrijas rīcībā esošie dati liecina, ka 2024.gadā pamatizglītības pakāpē tālmācībā mācījās 3500 skolēni, no kuriem 1. līdz 6.klasē – 1100. Savukārt kopumā visās izglītības pakāpēs tālmācībā 2024.gadā mācījās 12 800 skolēni.

Turpina palielināties pensijas. Centrālās statistikas pārvaldes dati liecina, ka pagājušajā gadā Latvijā vecuma pensijas vidējais apmērs bija 615,7 eiro, kas bija par 56,8% vairāk nekā 2021.gadā. Vienlaikus 10 480 cilvēkiem vecuma pensijas apmērs pagājušajā gadā nepārsniedza simts eiro mēnesī, bet 15 178 iedzīvotājiem tas bija virs 1500 eiro mēnesī. Kopumā pērn vecuma pensijas saņēma 437 760 iedzīvotāji.

Ar kādām summām prēmēs medaļniekus? Noslēgušās 2026.gada Milānas un Kortīnas olimpiskās spēles, kur divi Latvijas sportisti izcīnīja godalgas. Elīna Ieva Bota par izcīnīto 2.vietu kamanīņu sportā sievietēm vieniniekos var saņemt naudas balvu līdz 85 373 eiro. Sportistes treneri un apkalpojošais personāls kopumā var pretendēt uz naudas balvu līdz 42 686 eiro. Savukārt Roberts Krūzbergs par izcīnīto 3.vietu šorttrekā 1500 metru distancē var saņemt naudas balvu līdz 51 224 eiro. Sportista treneri un apkalpojošais personāls kopumā var pretendēt uz naudas balvu līdz 25 612 eiro.

Eiropas mēroga rekords. Pagājušajā otrdienā Daugavpils novērojumu stacijā, kas atrodas pilsētas austrumos pie Ruģeļu ūdenskrātuves, sals sasniedza -32 grādus pēc Celsija, kas todien bija lielākais aukstums visā Eiropā, kā arī jauns 17.februāra aukstuma rekords Latvijā. Savukārt minētajā dienā augstākā gaisa temperatūra Eiropā bija +26 grādi Spānijas austrumos un Krievijas dienvidos.

(Ziņas no interneta portāliem www.tvnet.lv, www.apollo.lv, www.delfi.lv)

Sports

“Blieziens” iebliež rugājiešiem

Edgars Gabranovs

Aizvadītās nedēļas brīvdienās Rugāju Sporta centrā valdīja lielais basketbols. Balvu novada atklātajā čempionāta basketbolā vīriešiem pusfināla pirmajā spēlē komanda “Blieziens” ar 105:80 uzvarēja “Blici”. Viennozīmīgi, skatītājiem vislielāko dāvanu sarūpēja “Rugāju Sporta centra” basketbolisti, pārspējot komandu “Virsaitis” ar rezultātu 76:51, tādējādi saņemot iespēju cīnīties par visaugstākā zelta kaluma medaļām.

“Rugāju SC” kapteinis Elvijs Kapteinis, taujāts par iespaidiem pusfinālā, atzina, ka pirmo puslaiku nospēlēja diezgan līdzīgi: “Otrajā puslaikā saņēmāmies, turklāt ļoti labi nospēlējām aizsardzībā. Uzvarējām! Protams, ar rezultātu esmu apmierināts. Kā klāsies finālā? Cīnīsimies, tad jau redzēs... Gribas uzvarēt, jo jau trīs gadus pēc kārtas palikām otrie.” Kapteinis neslēpa, ka rugājiešiem retāk sanāk kopā trenēties, kā arī ar jauno paaudzi nevar lepoties: “Pietrūkst treniņu un prakses. Izskatās – kad vecie spēlētāji beigs spēlēt, nebūs, kas nāk mūsu vietā. Cik ir bērnu, tik ir.”

Cīņā par trešo vietu “Virsaitis” pārspēja “Blici” ar rezultātu 86:72, kaut gan spēles vidusdaļa bija diezgan vienlīdzīga. Jāsecina, ka īsu brīdi “Blieci” bija pat vadībā ar 45:44. Komandas “Virsaitis” kapteinis Kalvis Kalniņš “Vaduguniņ” atzina, ka priecājas par izcīnīto trešo vietu: “Tas ir labs rezultāts, jo pirmo reizi startējām Balvu novada čempionātā.”

Čempionāta galvenais tiesnesis Arnis Voika, vērtējot sacensību gaitu, atklāja, ka noskaņojums bija fantastisks: “Bronzas spēlē bija grūti prognozēt, kura komanda uzvarēs. “Virsaitis” pēc zaudējuma pusfinālā sapurinājās, apliecinot savu pārākumu.” Spriežot, kā rugājiešiem veiksies finālā, tiesnesis atgādināja, ka komanda “Blieziens”, kurā pulcējušies basketbolisti no vairākiem novadiem, regulārajā čempionātā izcīnīja 1.vietu: “Sports ir sports. Pusfinālā komandas “Rugāji CC” spēlētājs Dāvis Circens guva kājas traumu. Tas ir liels trieciens mūsu novada komandai, un, visticamāk, “Bliezienu” rugājieši nespēs apturēt.” A.Voika neklūdījās, jo finālspēlē “Blieziens” rugājiešiem nedeļa nekādu iespēju uzvarēt, jo jau pirmā spēles ceturtdaļa noslēdzās ar negatīvu bilanci – 6:33. Labāk neklājās arī turpmākajās spēlēs minūtēs, finālspēlei noslēdzoties ar zaudējumu 70:102.

A.Voika ir pārliecināts, ka nepieciešami ieguldījumi, lai attīstītu basketbola līmeni Balvu novadā: “Mēs nespējam noturēt jauniešus pēc 9. un 12.klases beigšanas. Tā ir liela problēma. Otrkārt, nepieciešams sakārtot sporta bāzes. Paši redzējāt, ka finālspēļu laikā no zāles griestiem pilēja ūdens. Mēs esam vienīgais novads, kur nav mūsdienīgas sporta halles. Jaunatne ir pelnījusi darboties kvalitatīvās un labās sporta zālēs.”

Vērtīgākais spēlētājs. Šo gadu saņēma “Rugāji CC” spēlētājs Dāvis Circens. Viņš uzskata, ka sportā neizpaliek ne priekš, ne asaras.

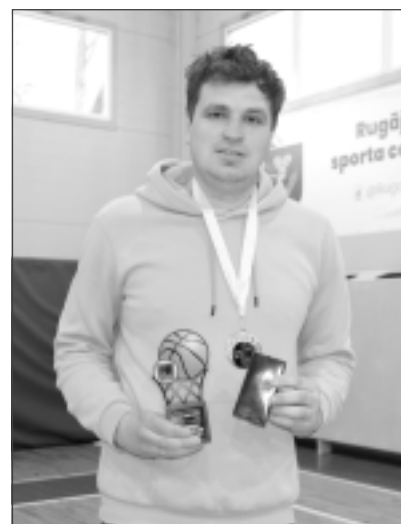
Zelts. Komandas “Blieziens” kapteinis Nikita Maksimovičs secināja, ka pirmā puslaika finālspēlē ar rugājiešiem viņa komandas biedri izveidoja nāvējošu aizsardzību: “Ar to mēs pretiniekus arī paņēmām. Uzvara bija viegla!” Jāpiebilst, ka Nikita 7 gadus basketbolu spēlēja Rugājos.

Sudrabs. “Rugāju SC” kapteinis Elvijs Kapteinis cer, ka jaunatnei nezdudīs vēlme spēlēt basketbolu. “Nekas bez cīņas nenāk,” viņš secina.

Bronza. Komandas “Virsaitis” kapteinis Kalvis Kalniņš, vērtējot zaudējumu spēlē ar rugājiešiem, smaidot atzina, ka mājiniekiem pat sienas palīdzēja.

Snaiperis. Metienā no centra labākais izrādījās Jesiļevičs no Litenes, kurš mājup aizveda 50 eiro naudas balvu. “Spēlēju kopā ar lielo brāli Kristapu. Varbūt kādreiz arī viņu apsteigšu,” sprieda jauniešis.

Vai Balvu novada pašvaldībai jāatbalsta tautas sportistu starti sacensībās?

Viedokļi

Par prieku sev, tev un visiem mums

INTA OZOLA, Balvu novada sportiste, Latvijas Tautas sporta asociācijas Nūjošanas komitejas locekle

Biedrībā "Latvijas Tautas sporta asociācija" (LTSA) šobrīd pārstāvēti trīs sporta veidi – nūjošana, ziemas peldēšana un "Ķer un servē bumbu" (iepriekš pazīstams kā Mamanet). Tā sagādījis, ka darbojos visos trijos, pārstāvēt Balvu novadu gan vietēja, gan starptautiska mēroga sacensībās.

Attīstot nūjošanas tradīcijas, Balvos izveidota komanda, nodibināta biedrība un izvei-

dojusies laba sadarbība ar pašvaldību. Pēc iespējas piedalāties čempionātos, un pašvaldības atbalsts transportam un dalības maksas segšana ļauj mums sekmīgi, kuplā skaitā pārstāvēt Balvu novadu. Par to esam ļoti pateicīgi.

Vēl viena tautas sporta veida – ziemas peldēšana – komandai "Balvu roņi" šobrīd rit trešā sezona. Savulaik šis sporta veids Balvos aizsākās ar pašiniciatīvu un nelielu domubiedru grupu. Soli pa solim esam izveidojuši komandu, kas ar saviem rezultātiem apliecina, ka arī šajā sporta veidā Balvi ir konkurētspējīgi.

Katru gadu pirms pašvaldības budžeta apstiprināšanas Balvu Sporta centram iesniedzu tautas sporta pasākumu plānu ar lūgumu paredzēt atbalstu nūjošanai, šogad arī ziemas peldēšanai. Finansējums tika piešķirts nūjošanai, savukārt ziemas peldēšanai tas netika paredzēts. Tas rosināja plašāku diskusiju sabiedrībā par to, kādā apmērā un kas Balvu novada pašvaldībai būtu jāatbalsta. Atsaucība un cilvēku viedokļi liecināja, ka iedzīvotāji šo jautājumu uzskata par pietiekami nozīmīgu.

Latvijā ziemas peldēšanas sezona ir ļoti īsa, un sacensību organizēšana prasa ievērojamu darbu – ir jāizžāģē vairāki 25 metrus gari ledus celiņi un jānodrošina drošības prasības. Šobrīd Latvijā ziemas peldēšanas sacensības organizē vien divās vietās – Liepājā un Mārupē, un tur šī kustība tiek virzīta ar projektu atbalstu. Manuprāt, arī Balvos tam ir potenciāls

– mums ir piemērota vide un pietiekami motivēti cilvēki.

Šosezon uz vairākām ziemas peldēšanas sacensībām devāmies par personīgajiem līdzekļiem. Arī dalība starptautiska līmeņa sacensībās prasa nopietnu sagatavošanos un ievērojamus ieguldījumus. Piemēram, pasaules mēroga sacensībās ziemas peldēšanā Somijā dalības maksa vienam sportistam ir 55 eiro par vienu startu. Turklāt, lai pilnvērtīgi startētu un parādītu savu prasmī, sportisti parasti piedalās vairākās distancēs un komandas stafetē. Kopējie individuālie izdevumi vienam sportistam sasniedza aptuveni 400 eiro. Tieši tādēļ pašvaldības atbalsts dalības maksas segšanai trim sportistiem 165 eiro apmērā ir nozīmīgs, un par to izsakām pateicību.

Sabiedriskajā diskusijā par tautas sporta veidiem izskanēja viedoklis, ka prioritāte atbalstāmajiem sporta veidiem ir bērnu un jauniešu sports. Tam pilnībā piekritu, jo bērnu sports ir būtisks un prioritārs. Taču jāsaprot, ka tautas sports nav pretstats bērnu sportam. Tā ir iespēja pieaugušajiem saglabāt veselību, būt aktīviem un ar savu piemēru iedvesmot jaunāko paaudzi. Turklāt mēs neprasām pilnīgu 100% finansējumu, tikai atbalstu konkrētos gadījumos, kad tas pašvaldībai ir iespējams. 21.februārī ziemas peldēšanas sacensībās Lietuvā četru sportistu sastāvā izcīnījām 1.vietu stafetē, un Balvu vārds atkal izskanēja starptautiskā vidē. Šādi brīži apliecina, ka arī neliela komanda ar lielu apņēmību spēj sa-

sniegt augstus rezultātus.

Pārstāvēt Balvus sacensībās Latvijā un ārvalstīs, mēs startējam ar novada vārdu komandu nosaukumos, formas tērpos un kargos. Tas ir mūsu apzināts ieguldījums novada atpazīstamībā. Sportisti paši finansē savus treniņus, inventāru, baseina apmeklējumu un traumu gadījumā sedz ārstēšanās izmaksas. Šis ir brīvprātīgs un apzināts ieguldījums savā veselībā un novada tēlā. Šobrīd tautas sports balstās uz entuziasmu, taču ir skaidrs, ka ilgtermiņā tas nevar pastāvēt tikai uz personīgajiem līdzekļiem. Jebkurš atbalsts gan no pašvaldības, gan uzņēmējiem ir ieguldījums sabiedrības veselībā, novada tēlā un cilvēku kopības sajūtā. Mūsu kustību varētu raksturot vienkāršs moto: par prieku sev, par prieku tev un visiem mums par prieku. Ar šādu pārliecību turpināsim darboties arī turpmāk.

Fakti

♦ **2026.gadā Balvu novada pašvaldības budžetā tautas sporta pasākumiem atvēlēti 32 792 eiro.**

♦ **Tautas sports ir fiziskas aktivitātes un sacensības bez vecuma ierobežojuma ar mērķi nostiprināt un uzlabot veselību, sekmēt fizisko un garīgo attīstību, aktīvu brīvā laika pavadīšanu un sociālo saskarsmi.**

♦ **Populārākie tautas sporta veidi Latvijā ir masu skriešanas seriāli, piemēram, Rīgas maratons, velomaratoni, tautas slēpojumi un peldēšana.**

♦ **Latvijā tautas sportu pārrauga Latvijas Tautas sporta asociācija (LTSA), kas organizē aktivitātes visām vecuma grupām.**

♦ **Tautas sports palīdz cīnīties ar mazkustīgu dzīvesveidu, samazina sirds un asinsvadu slimību risku un**

pateicoties sponsoriem. Nedomāju, ka šiem spēcīgajiem vīriem var ienākt prātā pajautāt naudu pašvaldībai, lai tā Latvijas čempionāta posmos apmaksā visus startus.

Piemēru, ko saukt, būtu daudz. Kaut vai orientēšanās skrējēji, "Stīrnu buka" dalībnieki, pārgājēju dalībnieki – viss, ko šie cilvēki dara, ir tautas sports! Tādēļ atkārtosos vēlteiz, – esmu PAR atbalstu tautas sportam, bet ar saprātu! Neaizmirsīsim, ka atbalstu vajag arī teātriem, pašdarbnieku pulciņiem, deļotājiem un dziedātājiem – jāatbalsta visi!

Viedokļus uzklusija S.Karavoičika

Pieaugušiem cilvēkiem par saviem hobijiem būtu jāmaksā pašiem

IEVA LEIŠAVNIECE, balveniete

Reāli domājot, tautas sports ir forša lieta. Ikviens sportists dara labu darbu un ar savu labo piemēru iedvesmo mūsu bērnus, jauniešus, sievietes, seniorus – jebkura kustība dod labumu gan veselībai, gan kopienai. Tomēr pilnībā segt visus startus no pašvaldības finansējuma – nē, ne 100% apmērā. Tas nebūtu labs tonis.

2026.gada Balvu novads budžetā sporta infrastruktūrai paredzējis tikai aptuveni 156 tūkstošus eiro, Ziemeļlatgales Sporta centra pasākumiem paredzēti aptuveni 33 tūkstoši eiro, kas ir mazāk nekā 0,5% no aptuveni 42 miljonus eiro lielā pamatbudžeta. Salīdzinot ar kaimiņu novadiem, piemēram, Rēzeknes novadu, kur tautas sporta entuziastiem biežāk

ir speciālas balvas un atbalsta programmas, Balvi nav tik bagāts novads. Tieši tādēļ uzskatu, ka prioritātēm tomēr jābūt izglītībai, bērniem, ceļiem, infrastruktūrai un sociālajam atbalstam.

Protams, arī tautas sports ir pelnījis atbalstu. Manuprāt, to viennozīmīgi vajag atbalstīt, taču tikai ar stingriem nosacījumiem. Pirmkārt, ir jābūt sportista līdzdalībai. Sportistam pašam būtu jāsedz daļa izmaksu (piemēram, vismaz no 30 līdz 50%). Otrkārt, jābūt skaidrai atskaitē par pievienoto vērtību novadam: kā tautas sports motivē bērnus, jauniešus, sabiedrību kopumā trenēties Balvos, jauniešus atgriezties uz dzimto novadu, kā tas stiprina lokālpatriotismu, uzlabo novada infrastruktūru vai piesaista sacensības (vēlams vismaz Latvijas čempionātu posmus) Balvos. Citādi tas viss izskatās tā, ka nauda aiziet projām no mūsu novada. Gandrīz ikvienam cilvēkam ir tāds vai citāds hobijs. Varu nosaukt vairākus piemērus – makšķerēšana, šaušana, riteņbraukšana, motosports, orientēšanās un citi. Lielākā daļa cilvēku par saviem hobijiem maksā paši!

Viens no argumentiem, ko dzirdēju saistībā ar tautas sportu un nepieciešamību to finansēt, bija tāds, ka apņēmīgu tautas sportistu nav daudz. Nav tiesa! Katrs sportists, kurš Balvu novadā nodarbojas ar vienu vai otru sporta veidu, ir varens un slavens, un ne tikai Latvijā, bet ārpus arī tās robežām.

Manuprāt, ir tikai normāli, ka cilvēkiem ir dažādi viedokļi, savādāk var rasties sajūta, ka mēs dzīvojam

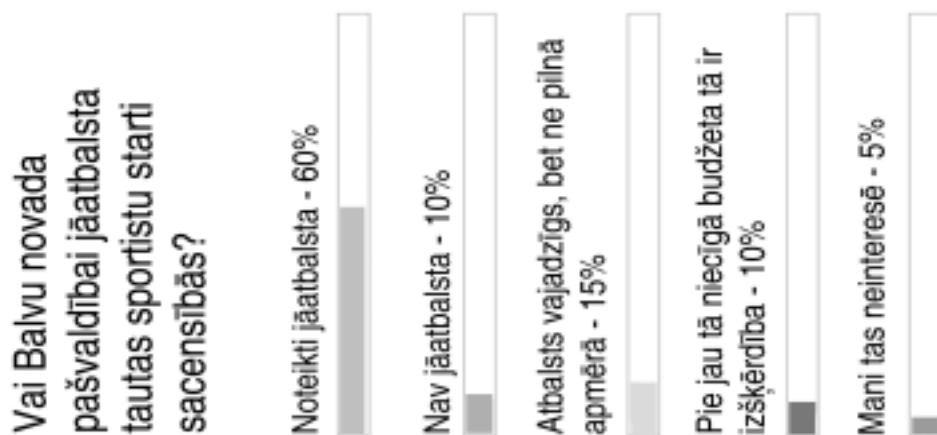
Hruščova laikos (es pati gan tik sena neesmu un tos laikus neatceros).

Jā, atzišos, ka esmu nepopulāro viedokļu paudēja, taču tai pat laikā godīga un atklāta. Joprojām palieku pie savas pārliecības, ka pieaugušiem cilvēkiem par saviem hobijiem tomēr ir jāmaksā pašiem.

Balvu novada mednieki, kuri piedalās dažādās šaušanas sacensībās Latvijā un Eiropā, arī ir tautas sporta sastāvdaļa. Zinu, jo arī pati to esmu darījusi un vienmēr piedalos novada šaušanas sacensībās. Taču man pat prātā nav ienācis aiziet uz pašvaldību un palūgt, lai atbalsta. Tas ir mans hobijs, mana izklaide, par ko esmu gatava maksāt pati, nevis atņemt naudu mūsu bērniem bērnudārzos, skolās un tamlīdzīgi.

Piemēram, Balviem ir arī sava makšķernieku komanda, kura dzīvo un startē sacensībās,

Aptaujas rezultāti "Vaduguns" mājas lapā www.vaduguns.lv

Darina ziepes un ziedu kompozīcijas

Hobijs piedzima reizē ar trešo bērnu

Baltinavas bibliotēkā Meteņdienas izstādē kopā ar citiem darbiem aplūkojamas KRISTĪNES JURĀNES veidotās ziepes. Novadniece pašlaik dzīvo un īsteno mērķus Rēzeknes novadā.

Pieredze un sadarbība

Kristīne nāk no Šķilbēnu pagasta Upītes, augusi trīs bērnu ģimenē. Mācību gaitas aizritēja Upītes pamatskolā, kur mamma strādāja par pavāri. "Mamma, brālis un māsa joprojām dzīvo dzimtajā pusē. Bieži braucam ciemos, kopā svinam svētkus, arī brīvdienās dažreiz tiekamies. Esmu vēl no tā laika bērniem, kad sāka parādīties mobilie telefoni ar podziņām, tādēļ bērniem daudz laika pavadīju pagalmā ar draugiem. Skolā piedalījās dažādos pulciņos, ļoti patika folkloras pulciņš, ko vadīja Irēna Slišāne, atceros, ka viņa mani vienmēr sauca par Kristi. Jau toreiz man patika māksla un rokdarbi. Pamatskolas gadi bija skaists laiks, negribētu to mainīt pret mūsdienu bērniem. Ar bērniem draudzeni bijām nešķiramas, saglabājies daudz kopīgu atmiņu – braukājām ar mopēdu, no dēļiem ar naglām meistarojām štābiņus, apmeklējām diskotēkas..." atceras Kristīne.

Pēc pamatskolas viņa kopā ar draudzenēm devās uz Malnavas koledžu, kur četrus gadus mācījās par lauku īpašuma apsaimniekotāju. Vēlāk, jau audzinot meitu, novadniecei radās vēlme un iespēja mācīties RPIVA Alūksnes filiālē par pirmsskolas un sākumskolas skolotāju: "Strādāju Upītes pamatskolā gan ar pirmsskolas, gan sākumskolas vecuma bērniem, mācīju rokdarbus. Pēc diviem gadiem sapratu, ka skolotājas darbs tomēr nav mans. Strādāju dažādus darbus – kafējnicā, veikalā, picērijā, spēļu zālēs, braukāju no Upītes uz Balviem un Alūksni. No katras darbavietas esmu daudz mācījusies un ieguvusi pieredzi, kas joprojām noder, palikušas labas atmiņas. Paralēli darbojos Upītes jauniešu folkloras kopā, dejojū līnijdejas Rekovā. Vēl papildus turpināju mācīties Malnavā, apgūstot finanses un grāmatvedību. Iepazinos ar dzīvesbiedru Gati, un 2019. gadā ar meitu pārcēlāmies dzīvot uz Rēzeknes novadu. Gaidot otro bērniņu, pabeidzu projektu vadības kursus, apmeklēju LIAA pirmsinkubācijas programmu. Kovida laikā gribējās radīt kaut ko savu – mēģināju darināt rokdarbus, bet nejutu, ka tas būtu mans. Abi ar Gati iestājāmies Malnavā apgūt dārzkopja profesiju. Gatim jau bija neliela bioloģiska saimniecība, radās doma, ka varētu audzēt dārzeņus, bet arī sapratām, ka tas nav mūsu ceļš, dzīvesbiedrs palika pie graudaugu audzēšanas. Darba gaitas turpināju Rēzeknē, automazgātavā par administratori. Aizejot dekrētā ar trešo bērniņu, sapratu, ka vajag hobiju. Sākās interese par dabīgo akmeņu rotām, rokassprādzēm. Pētīju informāciju, apmeklēju meistarklasi, darināju rokassprādzes, izveidoju savu logo "Kristes rotas". Kādu dienu sociālajos tīklos nejauši pamanīju ziepju ziedus, kas šķita interesanti, un aizsākās mans ceļš ar ziepēm," stāsta Kristīne. Sāka vākt informāciju, lasīt, skatīties video un mājās mēģināt. Viņai bija svarīgi, lai visas izejvielas ziepēm ir pieejamas Latvijā.

Izdevās atrast internetveikalus, kur pieejami materiāli. Veidoja ziepju ziedu kompozīcijas hobija līmenī, ievietoja darbus sociālajos tīklos un secināja, ka cilvēkiem patīk. Process aizrāva. Kā pati smejas, hobijs dzima kopā ar trešo bērnu. Pamazām sāka iepirkt formiņas un materiālus. Dāvināja ziepes radiem, draugiem un paziņām svētkos. Kad jau citi sāka vaicāt, vai var arī viņiem izgatavot, lai, ciemos ejot, būtu neparastāka dāvana, Kristīne saprata, ka vajag mēģināt: "Tagad jau mans piedāvājums ir, tā teikt, nedaudz *noslīpēts*, piedāvāju ziepju ziedu kompozīcijas apaļās kārbās un dažādas tematiskās ziepītes. Kādu dienu mani uzrunāja Baltinavas bibliotēkas vadītāja Sarmīte Bukša, vai es varētu novadīt meistardarbnīcu ziepju ziedu veidošanā. Šķita, ka ir bail, bet kāpēc nepamēģināt, it īpaši savā dzimtajā pusē. Pirmā meistardarbnīca noritēja Baltinavā, nākamās – Briežuciema tautas namā, Rekovas kultūras centrā... Paldies vadītājām par uzaicinājumu un iespēju! Ar Baltinavas bibliotēku joprojām ir sadarbība, manas tematiskās ziepītes var apskatīt dažādos svētkos un pasākumos. Vēl jauka sadarbība izveidojusies ar "Kadiķūgu" saimnieci Ruditi."

Darbs kā meditācija

Kad pirms gada novadniece saprata, ka hobijs aizņem pārāk daudz vietas mājās, sāka domāt, ka vajadzētu kādu atsevišķu telpu, kur darboties. Ar ģimenes atbalstu sapnis par telpu Rēzeknē īstenojās. Protams, piedzīvoja arī bailu brīžus, domājot, kā bizness attīstīsies, bet, kā saka, lika bailes zem akmeņa, un radās jauns logo "Darbnīca Kriste". Rikoja meistarklases gan sievietēm, gan bērniem, devās izbraukuma meistardarbnīcās pie bērniem dzimšanas dienās. "Viegli nebija, jo pilsēta sveša, atpazīstamību gūt grūti. Saziņa notika tikai un vienīgi caur sociālajiem tīkliem. Pamazām viss notika – pareizajā laikā un vietā satiku pareizos cilvēkus. Braucu darboties uz darbnīcu kopā ar jaunāko bērnu, kamēr viņš gulēja, arī vakaros radoši darbojos. Ziepju radīšana mani aizrauj, tā ir sava veida meditācija. Darbus gatavoju no ziepju bāzes, ko kausēju mikroviļņu krāsnī, tad klāt pievienoju smaržas un krāsas pēc receptūras. Pašai patīk maigie toņi un pasteltoņi. Krāsas ziepju ziedu kompozīcijai izvēlas pasūtītājs, standarta smarža ir meža ogu, bet, ja ir vēlme pēc kādas citas, tad arī varam vienoties. Strādāju arī pie jaunumiem, kas ir putotās ziepes ar skrubja efektu, masāžas ziepes un ziepes uz aukliņas "Vinogu ķekars". Darba vēl ir daudz," atzīst novadniece.

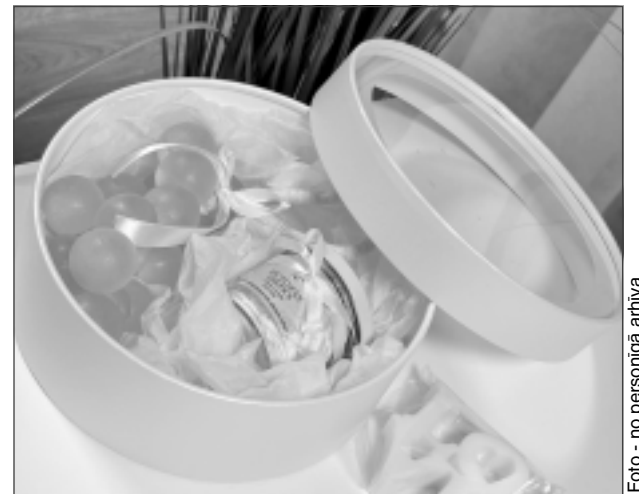
Nesen darbnīcā aizvadītas pēdējās meistarklases, jo saimniecei bija sapnis par radošu vietu lauku vidē, kas sāk īstēnoties. Janvārī apstiprināts projekts par radošās vietas "Ziepju burbulis" izveidi lauku teritorijā, kas atradīsies blakus mājām. Tautāta par idejām, Kristīne atklāj, ka tās rodas klusumā, laukos un braucot mašīnā. Kādu ideju dažreiz pamana arī internetā, ko apstrādā un izveido pēc savām vēlmēm.

Kristīne ar ģimeni dzīvo laukos, Dricānu pagastā. Ģimenē ar dzīvesbiedru Gati audzina trīs bērnus, viņi apmeklē

Novadniece ar ziepju ziediem. Kristīne iedvesmo cilvēki, kuri darbojas un nepadodas pie pirmajām grūtībām, jo uzskata, ka pieredze, ko gūst no jebkuras situācijas, tikai stiprina.

Foto - no personīgā arhīva

Jaunumi. Ziepes uz auklas "Vinogu ķekars" un putotās ziepītes ar skrubja efektu.

Foto - no personīgā arhīva

Verēmu pamatskolu un bērnudārzu. "Gatis ikdienā strādā par meža tehnikas operatoru un papildus darbojas savā saimniecībā. Ikdienu mums ir pakārtota darbiem, bērniem un ģimenei. Vakarus un brīvdienas pavadām visi kopā, patīk kaut kur izbraukt, apmeklēt pasākumus un kafējnīcas, svinēt svētkus, kā arī dzīvot laukos, kas ir sava veida privilēģija," pārliecināta novadniece.

Īsumā

Katrā priekšnesumā – enerģija un stāsts

Februāra vidū Eglaines pamatskola iemirdzējās īpašā popielas noskaņā – Lazdukalna Saieta namā izskanēja krāšņs un emocijām bagāts koncerts "Eglaines hits 2026".

Skatuvi, kā atklāj skolotāja Līga Ikstena, piepildīja krāsaini tēli, rūpīgi gatavoti tēpi, pārliecinošas horeogrāfijas un pat drosmīgi akrobātiski elementi, kas priekšnesumiem piešķīra dinamiku un pārsteiguma efektu. Koncertā izskanēja 11 priekšnesumi – katrs ar savu raksturu, stāstu un enerģiju. Skolēni bija izvēlējušies dziesmas, kas viņiem patiesi patīk – no sirsnīgām un emocionālām līdz enerģiskiem deju hitiem un humora pilniem popūrijiem. Skatītāji jūta, ka šī nav tikai dziedāšana vai dejošana, bet gan skatuves māksla ar attieksmi, pārliecību un saliedētu komandas darbu.

Uzvarētāji. Galveno titulu "Eglaines hits 2026" ieguva vispārliecinošākais, saliedētākais un spilgtākais – 1.-4. klašu – kolektīvs.

Priecē pedagogi. Īpašu prieku sagādāja viesu un skolotāju priekšnesumi, tostarp atraktīvais popūrijs no grupas "Labvēlīgais Tips" dziesmām, kas skatītājos izraisīja jautrību un skaļus aplausus.

Foto - no personīgā arhīva

Lappusi sagatavoja A.Socka

Profesionālās izglītības forums

Ceļā uz savu nākotnes profesiju

Aija Socka

19.februārī Balvu Profesionālajā un vispārīgizglītojošajā vidusskolā (BPVV) norisinājās profesionālās izglītības forums “Profesionālā izglītība – atslēga uz darba tirgu”.

“Prieks jūs visus redzēt šodien pie mums,” foruma ievadā, uzrunājot uzņēmējus, skolu un pašvaldības pārstāvjus, atzina pasākuma atraktīvā moderatorē, pedagoģe Arnita Gaiduka. Atklāt izglītības forumu viņa aicināja BPVV direktores vietnieci izglītības jomā Intu Vilkaši. “Profesionālai izglītībai vienmēr ir bijusi cieša saikne ar reālo dzīvi. Tā nav tikai teorija, ko mācāties, bet prasme darīt, radīt, uzņemties atbildību un redzēt arī sava darba rezultātu. Jau vairākus gadus tiekamies profesionālās izglītības forumā “Profesionālā izglītība – atslēga uz darba tirgu”. Šis forums ir īpaša tikšanās vieta. Tā ir saruna par to, kā kopā veidosim nākotnes darba vidi, nākotnes prasmes. Mūsdienās viss ļoti strauji mainās, ienāk modernas tehnoloģijas, šķiet, ikdienu nav iedomājama bez mākslīgā intelekta izmantošanas, mainās profesijas, rodas jaunas specialitātes, līdz ar to katram no mums jāapgūst jaunas prasmes. Tas nozīmē, ka profesionālai izglītībai jābūt ļoti elastīgai, mūsdienīgai un ciešā sadarbībā ar nozarēm,” atzina I.Vilkaste, piebilstot, ka skola piedāvā dažādas profesijas ne tikai jauniešiem, bet ikvienam, kurš vēlas uzzināt ko jaunu, pilnveidoties vai arī pārkvalificēties.

Balvu novada domes priekšsēdētājs Jānis Trupovnieks, uzrunājot jauniešus, uzsvēra, ka skolā viņi iegūst tādas iemaņas kā uzdrīkstēšanos, pārliecību, nebaidīšanos uzsākt pašiem savu uzņēmējdarbību: “Būšu priecīgs, ja no jums, pieņemsim, 50% nākotnē būs darba devēji. Uz to ir jāvirzās, par to ir jādomā un jāuzdrīkstas.”

Par pieredzi darba vidē balstītām mācībām ārzemēs dalījās BPVV audzēkņi Sandija Kalniņa un Artūrs Jānis Bengtsons. Sandija kopā ar kursabiedriem šogad mēnesi bija praksē Portugālē. Jauniete atklāja, ka mācījās patstāvību un atbildību, strādāja nekustamā īpašuma uzņēmumā, kur, piemēram, veica tirgus analīzi, veidoja reklāmas un saturu sociālajiem tīkliem. Savukārt Artūrs Jānis pastāstīja, ka strādāja kokapstrādes uzņēmumā, darbdienu Austrijā aizvadīja, liekot kopā mēbeles, tīrot un pakojot, kā arī vedot tās uz objektiem. Brīvdienas ārzemēs jaunieši pavadīja, dodoties ekskursijās.

Dalās uzņēmējdarbības pieredzē

Uzņēmēja Gita Kārklīņa BPVV ieguvusi divas profesijas – aukle un vizuālā tēla stiliste. Pēc skolas absolvēšanas viņa strādāja frizētavā “Līva”, bet, iepazīsies ar siguldieti, pārcēlās uz dzīvi Siguldā. Sākumā strādāja par frizieri, kļuva *make-up*. Piecu gadu laikā iegūts stabils klientu loks, pašreiz piedāvā matu griezumus, krāsošanu un balināšanu, matu procedūras sievietēm, vīriešiem un bērniem. Gita aicināja klātesošos sekot viņas aktivitātēm sociālajos tīklos, atklājot, ka darba tirgū visu dzīvi jāattīstās, jāpemeklē semināri, kursi un apmācības.

Evita Kindzule absolvējusi Balvu Amatniecības vidusskolu un šobrīd atgriezies atkal skolas solā, BPVV apgūstot friziera kvalifikāciju: “Mūsdienās ir daudz iespēju, svarīgi neapjukt tajā visā, bet izvērtēt būtiskāko un izdarīt svarīgās izvēles, jo profesija nav tikai diploms, bet instruments, kas palīdz pilnveidoties, pelnīt, sasniegt savus mērķus un gūt zināmu brīvību. Jebkurš varam būt tas, kas vēlamies būt, tikai nepieciešama kripatiņa veiksmes un ļoti, ļoti daudz darba. Novēlu jums kripatiņu veiksmes!”

Iepazīstinot klātesošos ar kolēģi Guntu Nagli-Kaņepi, pedagoģe A.Gaiduka minēja, ka viņa ir skolotāja, vizāžiste, apģērba dizainere, fotogrāfe, kas visu lieliski apvieno. “Man ir piecas profesionālās izglītības. Strādāju gan izglītības iestādēs, gan uzņēmējdarbībā, kur pārsvarā šūju apģērbus, vairāk strādāju ar ligavām. Pirms 15 gadiem, kad atgriezās no Dānijas, atvēru savu uzņēmumu. Studējot Daugavpilī, bija nepieciešams vizāžists, kas saposīs manas modeles, kas izrādījās diezgan sarežģīti. Tā nonācu pie tā, ka vēlos mācīties arī vizāžista profesiju,” atzina Gunta.

Katrina Bartkeviča kopā ar māsu dibināja un pašlaik darbojas radošā marketinga un komunikācijas studijā Latgalē “Sistering”. Daloties pieredzē, viņa atklāja, ka ļoti patīk mācīties, tādēļ brīvo laiku pavadā izglītojoties. “Protams, stress ir ikdienu, jo bieži vien sirsniņa pukst straujāk nekā tai vajadzētu. Ir atbildība un termiņi, kas, kā saka, ir jāizrunā,” runājot par darbošanos, atklāja uzņēmēja.

Foto - A.Kirsanovs

Pasākumā. Tikšanās pulcēja uzņēmējus, profesionāļus, pedagogus un skolu audzēkņus. Jaunieši no Lejasciema, Stacijas, Bērzpils un Tilžas pamatskolām un Baltinavas vidusskolas klausījās uzņēmēju veiksmes stāstos, apskatīja izglītības iestādi un uzzināja vairāk par piedāvātajām izglītības programmām. Uzrunātie skolēni pieļāva domu, ka pēc pamatskolas varētu turpināt mācības BPVV. “Man patika, ka uzņēmēji dalījās pieredzē un izstāstīja par grūtībām, ar kādām saskaras darbā. Sapratu, ka ne vienmēr vajag iegūt augstāko izglītību, arī bez tās var veidot savu uzņēmumu. Pēc šodienas foruma kāds noteikti sāks domāt par profesionālo izglītību,” atzina Bērzpils pamatskolas skolniece Sanija Dobrovoļska. Arī Lejasciema pamatskolas 9.klases skolniece Laura neslēpa, ka apsver domu mācīties BPVV. Kā atzina pedagogs, karjeras konsultants Raisa Raga no Gulbenes novada, iepriekšējā gadā no viņu novada skolām pieci skolēni atnāca mācīties uz BPVV: “Ļoti labi, ka netālu no mājām atrodas profesionālā izglītības iestāde. Skolēniem, protams, nav viegli izvēlēties profesiju.”

Foto - A.Kirsanovs

Edgars Kaļva. “Ja vēlaties kļūt par uzņēmēju, novēlu atrast draugu kompāniju, kurā jau ir divi uzņēmēji. Pavadiet laiku ar šiem cilvēkiem! Ja nākotnē gribat kļūt par labākajiem

frizieriem, pavadiet brīvo laiku ar frizieriem. Ja gribat kļūt par labākajiem mehāniķiem, pavadiet laiku ar mehāniķiem. Bet ar labākajiem mehāniķiem! Un kļūsi par labākajiem speciālistiem savā jomā! Novēlu kļūt par profesionāļiem un pelnīt vismaz četrpārpus atzīmes katru mēnesi! Smaidiet, esiet atvērti, atklāti un draudzīgi!” vēlēja uzņēmējs.

Uzņēmējs Edgars Kaļva darbojas ēdināšanas sfērā. “Noķeriet savu *fišku*, daudz špikojiet un uztveriet dzīvi vieglāk, vairāk smaidiet, izbaudiet vidusskolas posmu!” jauniešiem vēleja uzņēmējs. Runājot par uzņēmējdarbību, viņš atzina, ka ir svarīga vēlme sevi pierādīt un teikt, ka nekad nekļūs par uzņēmēju vai citas profesijas pārstāvi, jo tas piepildīsies: “Es teicu, ka nekad nekļūšu par fizioterapeitu, bet nācās kļūt. Teicu, ka nekad negatavošu ēst citiem, jo man tas nepatika, bet tagad pārsvarā nodarbojos ar ēdināšanu, un man tas patīk. Man patīk apkalpot cilvēkus, komunicēt.” Uzņēmējs atzina, ka darba tirgū bieži vien spējas un personību vērtē augstāk nekā diplomu. Uz moderatores jautājumu, vai kaut ko darītu citādāk, ja būtu tāda iespēja, viņš atbildēja, ka vairāk mācītos matemātiku un angļu valodu.

Pēc sarunas ar uzņēmējiem, jaunieši piedalījās jautājumu spēlē “Profesiju kalambūrs”, kurā sniedza pareizās atbildes uz interesantiem jautājumiem par dažādām tēmām, kas saistītas ar profesionālo izglītību, ko piedāvā BPVV.

Darbojas meistarklasēs

Forumā otrā daļa, kā atklāj BPVV direktores vietniece profesionālās izglītības darbā Inga Čipate, bija atvēlēta praktiskām meistarklasēm. Elita Gaile, Gita Kārklīņa, Evita Kindzule un Jana Laicāne piedāvāja meitenēm meistarklasi “Ruļļu un loku noslēpumi”, praktiski veidojot dažādu tehniku lokas. Gunta Nagle-Kaņepe darbojās ar meitenēm pie dabīgā grima uzklāšanas, meitenes darbojās gan ar

Foto - A.Kirsanovs

Gunta Nagle-Kaņepe. Uz moderatores jautājumu, kā tiek pāri kādai neveiksmei, viņa dalījās stāstā: “Pabeidzu mākslas un dizaina vidusskolu un devos uz Dāniju, kur mācījos četrus gadus un paralēli rakstīju projektus Latvijā, lai iegūtu

līdzfinansējumu uzņēmējdarbības uzsākšanai. Biznesu vēlējos uzsākt Kārsavā. Man bija ideja par apģērba līniju, ko šūšu un ražošu. Liela daļa kārsaviešu teica: “Kas tad pie viņas Kārsavā ies? Ko viņa iedomājas? Labākajā gadījumā pasūtīs nogriezt bikšu galus.” Nezinu, vai tā ir neveiksme, bet katra neveiksme virza mūs uz priekšu, aicina neapstāties un nepadoties. Neveiksme īstenībā ir veiksmē. Galvenais – izturēt!”

Foto - A.Kirsanovs

Arnita Gaiduka. “Ja mēs sev ticam, tad arī citi mums noticēs. Ja mēs sev neticam, kāpēc lai citi mums notic?” viņa taujāja klātesošajiem.

kopjošo, gan dekoratīvo kosmētiku, apgūstot sejas tīrīšanas, tonizēšanas un mitrināšanas procesu un produktus.

Pedagoģi Gatis Budevičs un Aigars Noviks kopā ar kokapstrādes programmu audzēkņiem piedāvāja iespēju puišiem iepazīt kokapstrādes darbnīcas. Iejūtoties audzēkņu lomā, puišiem bija iespēja darboties gan ar rokas, gan elektroinstrumentiem. Jaunieši izgatavoja koka puzzle “Kubs kubā”.

2025.gadā svinam pirmās iespēstās latviešu grāmatas piecsimtgadī. “Vaduguns” uzsāk rakstu sēriju par grāmatu nozīmi laika griežos, kā mudināt lasīt un uzlabot lasītprasmi, lasītāri, turklāt nodrošinot pēctecību, tādējādi stiprinot gan latviešu, gan latgaliešu garu un spītu. Sabiedriski nozīmīgu publikāciju sērijā meklēsim atbildes, vai grāmatu un bibliotēku vēsture ir spogulis, kurā ieraugāmi nācījas intelektuālie meklējumi, sasniegumi un zaudējumi, attieksme pret savējiem un citādajiem. Tāpat uzsversim, ka tauta un tās valoda nevar pastāvēt bez savas grāmatniecības.

Video un drukātā

Lai arī digitālās vides ēra arvien vairāk pārņem līdz šim ierastās tradicionālās vērtības, ir lietas, kuras palikušas nemainīgas. Viena no tām ir grāmatas, no kurām dzīves gudrību joprojām smeļas jebkuras paaudzes cilvēki. Lai tam kā apliecinājums kalpo arī šī publikācija, kurā par lasīšanas svarīgo nozīmi uzrunājam gan cilvēkus, kuriem ir gadu desmitiem bagāta pieredze grāmatu lasīšanā, gan arī mūsu jaunākās paaudzes pārstāvjus, kuri aizrautīgi dalījās par saviem pirmajiem soļiem grāmatu pasaulē un nolasīja savu iecienītāko grāmatu fragmentus, kas aplūkojams videoklipā – laikraksta “Vaduguns” profila sociālajā tīklā “Facebook”!

Intervija

Ar cilvēku jārūnā valodā, kādu viņš saprot

Saruna ar bijušo ilggadējo Balvu Centrālās bibliotēkas direktori un Valsts kultūrkapitāla fonda mūža stipendiāti RUTU CIBULI – cilvēku, kuras dzīvē grāmatām allaž bijusi īpaša vērtība.

Mēdz teikt, ka lasītājs nodzīvo tūkstoš dzīves pirms nomirst, bet cilvēks, kurš nelasa, izdzīvo tikai vienu dzīvi. Kā domājat Jūs?

– Nevar nepieņemt šiem amerikāņu rakstnieka Džordža Reimonda Ričarda Mārtina vārdiem. Atšķirība tikai tā, ka dažas no šīm dzīvēm izdzīvojam virspusēji, bet citas izlasītās grāmatas mūs ietekmē ļoti pamatīgi. Runājot par personīgo lasīšanas pieredzi un metodiku, izdalīju divus lasīšanas veidus. Proti, ir grāmatas, kuras lasu ļoti rūpīgi un tās neņemu bibliotēkā, bet nopērku, jo pārdomāju katru izlasīto vārdu un pasvītāju konkrētas domas un atziņas, pie kurām varu ilgāk pakavēties vai vēlāk savā dzīvē atgriezties. Arī šobrīd lasu grāmatu, par kuru uzreiz sapratu, ka to lasīšu ilgi, rūpīgi un ka tā ir jāpērk – Ingas Ābeles romānu “Mīlamā” par ievērojamo latviešu dzejnieci un dramaturģi Aspaziju. Savukārt otrs mans lasīšanas veids saistās ar konkrētu grāmatu iepazīšanu, kuras mani tik ļoti neietekmē, bet vienlaikus to saturs ir būtisks, jo ir svarīgi būt aktuālajā informācijas laukā. Proti, tie ir dažādi izdevumi (piemēram, populārzinātniskas grāmatas, rakstu apkopojumi), kurus, paņemot rokās, iepazīstos ar informācijas izklāsta veidu un saprotu, kas un kad man varētu noderēt. Un tieši šis lasīšanas veids ir tas, kad netiek pilnvērtīgi izdzīvota vēl viena dzīve, bet saņemtā informācija tāpat paliek ne tikai manā informatīvajā, bet arī emocionālajā bagāžā. Tas tādēļ, jo tā nav ātri sameklēta informācija interneta pārliukprogrammā, bet ar konkrēto tēmu esmu iepazīstinājis krietni personīgāk.

Minējāt Ingas Ābeles romānu “Mīlamā”. Vai priekšroku dodat latviešu literatūras autoriem?

– Nevaru teikt, ka man ir izteikti literatūras favorīti, jo cilvēka intereses dzīves laikā attīstās un pilnveidojas. Ingas Ābeles romāns “Mīlamā” šobrīd ir viens no lielākajiem latviešu literatūras notikumiem, kuru vēl jo vairāk vēlos iepazīt tādēļ, ka grāmatas autori pazīstami personīgi, turklāt viņai ir radniecības saknes mūsos. Arī Ingas Ābeles domu gājieni ir ļoti saistoši. Jāuzsver, ka priekšroku dodu grāmatām ar pievienoto vērtību, bet vieglus kriminālromānus un citus šāda veida izdevumus nolieku grāmatu plauktā tālākajā stūrī. Piemēram, ļoti patīk grāmatas par ievērojamiem cilvēkiem. Joprojām labā atmiņā palikušas emocijas, kad lasīju par bijušo ASV prezidentu Džozefu Baidenu. Jā, gadi nestāv uz vietas, un šobrīd viņš sasniedzis ļoti cienījamu vecumu, bet patiesībā šī valsts dzīves ceļš ir apbrīnojams. Lasot grāmatu par Džozefu Baidenu, var gūt sapratni, cik grūtā ciņā nākušas tādas vērtības kā brīvība un vienlīdzība. Turklāt šī ciņa notikusi pavisam nesen, pirms dažiem gadu desmitiem. Tādēļ vēlētos, lai ikviens, kurš šīs vērtības uzskata par pašsaprotamām un pret tām izturas vieglprātīgi, zina, ka tās izcīnītas smagā darbā. Grāmatas par cilvēkiem, kuri sasnieguši lielus augstumus, uz dzīvē notiekošo liek paskatīties no cita skatpunkta.

Vai, atverot Jums interesi raisījušas grāmatas vākus, jūtat tās sniegto spēku un iedvesmu?

– Pilnīgi noteikti! Patīk lasīt no rītiem, kad prāts ir brīvs no citām domām un darbiem, tad varu pilnībā saplūst ar izvēlēto grāmatu. Jebkuru grāmatu, kas man nešķiet pieņemama vai interesanta, varu aizvērt, bet ikdienas gaitām ir tendence cilvēku sadrupināt. Tomēr no savas dzīves ikdienas gaitas nevaru izslēgt, jo man jāpieņem viss, kas notiek manā pasaulē – gan labais un sliktais, gan arī tas, kas varbūt pamazām drupina.

Ieminējāties par nepieņemamām grāmatām. Vai esat lasījusi grāmatas, kuras saturs Jums nav tuvs, bet vienlaikus to svarīgi zināt?

– Cilvēki, kuri mani pietiekami labi pazīst, zina, ka grāmatas dalu divās daļās. Proti, ir grāmatas, pēc kuru izlasīšanas kaut ko iegūstu, bet ir arī grāmatas, kuru neizlasīšanā neko nevaru zaudēt! Tomēr jāiepazīst arī daļa grāmatu, kuras nav manā interešu lokā, bet tās nepieciešamas, lai komunicētu ar citiem cilvēkiem.

Bet vai atceraties pirmo izlasīto grāmatu?

– Atceros gan, jo manā bērnībā grāmatu bija ļoti maz – dzīvoju laukos, arī bērnudārzā negāju. Tas bija latviešu rakstnieces Annas Sakses dzejoļu krājums pirmsskolas vecuma bērniem “Gunas darba diena”. Bērnībā man bija tikai viena lelle, kuru tad arī nosaucu par Gunu! Tāpat lasīju Vilhelma Buša grāmatu “Makss un Morics”, kas joprojām ir diezgan populāra. Abu galveno varoņu – zēnu Maksa un Morica – grāmatā aprakstītās delverības zināju no galvas. Un, kad no rīta pamodos, viņu palaidnības nodeklamēju no grāmatas pirmās līdz pēdējai lappusei! Jāiebilst, ka liels lasītājs bija mans tēvs. Viņš mēdza teikt, ka līdz brīdim, kamēr nebūšu izlasījusi padomju rakstnieka Nikolaja Ostrovska sociālistiski reālistisko romānu “Kā rūdījās tērauds”, visas pārējās izlasītās grāmatas nemaz neskaitīsies!

Tēvs arī ierādīja pirmos soļus ceļā uz grāmatu pasauli...

– Jā, droši vien tēva paraugs nospēlēja lielu lomu, lai gan mani lasīt neviens stingri nemudināja, jo to allaž patika darīt pašai pēc savas iniciatīvas. Laikā, kad lasīt vēl nemācēju, talkā nāca vecmamma, kura man lasīja “Brīnumu pasakas” no latviešu tautas pasaku krājuma. Vēlāk parādījās arī Hansa Kristiāna Andersena pasaka “Princese uz zirņa”, kuru naktī bezmaz vai lasīju ar lukturi zem segas, jo vecāki nemitīgi piekodināja, ka laiks doties gulēt. Savukārt skolas laikos vienmēr biju izlasījusi obligāto literatūru – pat Andreja Upīša kultūrvēsturisko romānu “Plaisa mākoņos”. Lasīšana mani aizkustinājusi jau no agriem bērnības gadiem...

Ilgus gadus strādājāt vietā, kur plaukti teju vai lūst no grāmatām – Balvu Centrālajā bibliotēkā. Vai šī darbavieta Jūsu interesi par grāmatām darīja vēl lielāku?

– Darbs bibliotēkā manu attieksmi pret grāmatām nekādā veidā nemainīja, bet, jāatzīst, mazināja iespēju paņemt grāmatu rokās ikdienā. Tas tādēļ, jo jebkuram vadītājam darbs ikdienā ienes ļoti lielu administratīvo rutīnu, kas cilvēka radošumu un dvēseli nokauj. Skan skarbi, bet tā ir. Lai no tā atkoptos un atsāktu kvalitatīvi nodarboties ar lasīšanu, nepieciešams laiks. Arī lasīšana ir darbs, kas, atšķirībā no laiskas atpūtas divānā ar televizora pulti rokās, prasa koncentrēšanās spējas. Grāmatas lasīšana nav produkta saņemšana vienkāršotā veidā, bet darbs ar sevi.

Dažādi pētījumi liecina, ka iedzīvotāju vidū lasīšana samazinās. Vai šāda tendence gadu no gada bija jūtama arī bibliotēkā?

– Lasīšana patiešām samazinās – vispirms jau tādēļ, ka mazāks kļūst iedzīvotāju skaits, kā rezultātā ne dramatiski, bet tomēr samazinās arī bibliotēku lietotāju skaits. Vienlaikus Latvijā situācija nav tik slikta kā citās Eiropas valstīs. Piemēram, kad savulaik komunicēju ar poļu kolēģiem, viņi vienmēr apbrīvoja mūsu valstī esošo bibliotekāro aptverumu jeb bibliotēku lietotāju skaitu procentu izteiksmē attiecībā pret iedzīvotāju skaitu. Salīdzinoši nesen Latvijā, tostarp Balvu novadā, šis skaitlis svārstījās no 30 līdz 33%. Domāju, arī šobrīd būtisku izmaiņu nav. Savukārt Polijā bibliotekārais aptverums ir 12 līdz 15%,

Foto - no personīgā arhīva

kas ir krietni mazāk. Šobrīd ir uzstādījumi, ka bibliotēkām ar topošajiem lasītājiem jāsaik darboties jau no trīs gadu vecuma, veicinot dažādas lasītveicināšanas programmas un aktivitātes.

Cik Balvu Centrālajā bibliotēkā esošās grāmatas atradās regulārā aprīvē, kad bijāt direktore?

– Kad cilvēks bibliotēkā uz mājām paņem grāmatu, mēs varam domāt, ka viņš to patiešām arī izlasa, lai gan pilnīgi droši to zināt nevar. Jebkurā gadījumā laikā, kad biju bibliotēkas direktore, katru dienu pie bibliotēkas lietotājiem vidēji atradās ap 3000 grāmatu. Kad iedomājos, ka šīs grāmatas strādā un tās cilvēki patiešām izlasa, tas nav mazs skaitlis. Un vēl jau ir arī digitālo materiālu izsniegums, kas bibliotēkas lietotājiem pēc viņu pieprasījuma tiek nosūtīts uz e-pasta adresi. Pieprasījums pēc šī pakalpojuma ir ļoti pieaugošs. Turklāt, ja grāmata izņemta bibliotēkā vai digitālais materiāls saņemts e-pasta adresē, arī interese par šiem izdevumiem ir rādītājs.

Pētījumi atklāj arī interesantu faktu, ka no visiem kultūrvēsturiskajiem reģioniem aktīvākie lasītāji ir tieši Latgalē!

– Pirmkārt, mana svēta pārliecība ir, ka latgalieši, salīdzinot ar citu reģionu iedzīvotājiem, ir lielāki censoņi, tostarp lasīšanā. Tas droši vien saistīts ar to, ka latgalietim, lai sevi pierādītu, jābūt stiprākam un spožākam – tajā skaitā intelektuāli bagātākam. Tādēļ mani neizbrīna, ka daudzi mūsu novadnieki, izveidojot savu karjeru ārpus Latgales, kļūst par vadošiem profesionāļiem savās nozarēs. Skan paradoksāli, bet tā ir Latgales iedzīvotāju īpatnība, kad mums, lai sasniegtu mērķus, vajag sevi vairāk ieguldīt, bet rezultātā tas pārvēršas par efektu. Otrkārt, Latgalē ir liela kultūras pieejamība. Arī līdzšinējie novērojumi liecina, ka pirms svētku brīvdienām cilvēki no bibliotēkām grāmatas izņem krietni vairāk nekā darba dienās. Tādēļ Balvu Centrālajā bibliotēkā joprojām palicis uzstādījums, ka pirmssvētku saīsinātajās darb dienās, kad citu pašvaldības iestāžu darbinieki darbu beidz ātrāk, bibliotēka strādā ilgāk. Jāpiebilst, ka veikalos grāmatu cenas kļuvušas diezgan augstas, bet caur publisko piedāvājumu grāmata ir pieejamāka un demokrātiskāka kultūras notikums cilvēka dzīvē!

Lasīšana nav stāsts tikai par grāmatām, bet arī preses izdevumiem, kuru lietošana arī samazinās. Kā veicināt laikrakstu lasīšanu?

vārda mijiedarbība

“Mediju atbalsta
fonda ieguldījums no
Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem”

MAF
Mediju atbalsta fonds

– Mūsdienās daudzi preses izdevumi patiešām neizdzīvo. To redzēju arī laikā, kad biju bibliotēkas direktore un veicām ikgadējo laikrakstu abonēšanu. Tam iemesli ir dažādi, tostarp tas, ka Latvijas tirgus ir ļoti mazs, kā rezultātā uz žurnālu vākiem un laikrakstu titullappām ir vieni un tie paši cilvēki, arī intervijas ar zināmu regularitāti parādās ierastais cilvēku loks. Personīgi man tas nav saistoši, tādēļ no periodiskajiem izdevumiem esmu iecienījusi žurnālu “A12”, kur netiek rakstīts par spožiem un glamūra pilniem, bet vienkāršiem cilvēkiem, kuri vienlaikus ikdienā veic brīnumainas lietas. Tas ļoti iedvesmo, jo lasītājs zina, ka šis cilvēks nav no prestižas teātra skatuves vai augstām biznesa aprindām, bet atrodas tepat līdzās – mums blakus.

Ielūkosimies simts gadu tālā nākotnē! Vai tad, Jūsprāt, grāmatas un laikraksti vēl pastāvēs?

– Kā zināms, rietumu pasaulē pirmā drukātā grāmata bija Johana Gūtenberga ap 1455. gadu izdotā “Gūtenberga Bībele”. Interesanti, ka, grāmatām sākot parādīties masveidā, tolaik to uzskatīja par draudu sabiedrībai. Proti, kas notiks, ja visi sāks lasīt un cilvēki kļūs izglītoti? Tomēr ritēja gadu desmiti un simti, grāmatas nepazuda, bet, gluži pretēji, to kļuva arvien vairāk, līdz parādījās internets. Par to ļoti satraucās grāmatu izdevēji un bibliotēkas, jo šķita, ka digitālā vide drukātos izdevumus apēdīs. Tomēr tas nenotika, jo bibliotēkas un citi drukāto izdevumu nozares dalībnieki tam pielāgojās. Turklāt aizvadīto piecsimt gadu laikā grāmatām un lasīšanai kopumā, tostarp Latvijā, bijuši arī daudzi citi apdraudējumi, kad drukātie izdevumi tika mērķtiecīgi iznīcināti un ierobežoti. Līdz ar to uzskatu, ka grāmatas (gan drukātā, gan arī digitālā formātā) pastāvēs jebkurā gadījumā – arī pēc simts gadiem. Pastāvēs arī laikraksti, bet ne tik plašā apjomā, jo pašreizējā dinamika liecina, ka periodisko izdevumu skaits samazinās.

Vai ir nišas, kur jūtat literatūras trūkumu par kādu no tēmām, lietām, cilvēkiem Balvu novadā?

– 1985. gadā absolvēju toreizējo Pēteru Stučkas Latvijas Valsts universitāti un diplomdarbā izstrādāju bibliogrāfisko rādītāju

par Balviem. Proti, vairākus mēnešus pavadīju Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, lai iespēju robežās apkopotu visus materiālus, kuros bija rakstīts par bijušo Balvu rajonu jebkurā nozarē. Bija liels sarūgtinājums, kad konstatēju, ka par mūsu rajonu bija ļoti maz publikāciju. Rezultātā apkopēju vairāk nekā vienu tūkstoš vienību, kuros aprakstīta Balvu rajona dzīve, kas galvenokārt sastāvēja no laikraksta “Vaduguns” publikācijām. Tīkmēr republikas mēroga periodikā vai citos krājumos materiālu par mūsu rajonu bija ārkārtīgi maz. Sākot strādāt bibliotēkā, mans uzstādījums bija saprast, kādēļ ir šādi informatīvie robi, un šajā jautājumā panākt citu virzību. Izveidojot entuziastisku cilvēku grupu, paši sākam apkopot informāciju par Balvu rajonu un to mērķtiecīgi piedāvāt tur, kur to var nopublicēt. Bibliotēkas mājaslapā tika izveidota arī Balvu reģiona kultūrvēstures datu bāze, kā arī savulaik koordinēju Balvu reģiona enciklopēdijas izveidi, kas arī joprojām pieejama digitālā formātā.

Tas ir milzīgs darbs!

– Tas viss ir ļoti apjomīgs un, jāsaka, nepateicīgs darbs, kuru, atklāti runājot, daudzi nemaz neredz un par to neko arī nezina. Piemēram, Latvijā ir lielisks portāls par industriālo mantojumu “industria.lndb.lv”, kuram savulaik sagatavojām divas publikācijas – par dreņu cauruļu rūpnīcu “Kuprava” un Balvu gaļas kombinātu. Vai ziniet, cik tam bija nepieciešams laiks? Tas prasīja gandrīz gadu rūpīgu darbu, lai materiālus apkopotu un tos kopā ar Latvijas Nacionālo bibliotēku sagatavotu publicēšanai. Savukārt kopumā mūspusē lokālo pētnieku paveiktais ir apspiecams, un pamazām minētie informatīvie robi ir aizpildīti gan digitālajā vidē, gan arī drukātā formātā. Tomēr joprojām ir nepietiekama informācija par mūspuses industriālo mantojumu, kas ir fantastiski liels. Piemēram, mēs katrs dzīvojam kādas iestādes uzceltajā mājā, konkrēti es – “Balvu PMK-6” būvētajā daudzdzīvokļu namā, kuru tolaik vadīja Georgijs Urtāns. Cilvēki, kuri ieguldīja savas pūles, lai to paveiktu, pelnījuši, lai par viņiem zinātu. Jāuzteic Viļakas muzejs, kas

dara ļoti lielu darbu, lai apkopotu vēsturisko informāciju par industriālo mantojumu, bet šajā ziņā ļoti apbēdina Balvu Novada muzejs, kas to nav darījis un joprojām nedara.

Kā veicināt lasīšanas paradumus?

– Mēs varam runāt par metodēm, kā veicināt lasīšanu, bet jāsaprot, ka tikai neliela daļiņa cilvēku sasniedz rezultātu, proti, sāk regulāri lasīt un to dara visu atlikušo mūžu. Tas ir tāpat kā sportistiem, no kuriem tikai atsevišķi atlēti kļūst par izcilniekiem. Jebkurš cilvēks, īpaši mūsdienās, tiek plosīts ar pieejamo lielo interešu un izklaižu klāstu, bet agrāk bērnībā bija divas iespējas – dzenāt bumbu vai lasīt grāmatas, arī ārpuskolas interešu pulciņu tikpat kā nebija. Svarīgi, lai lasīšanas veicināšanas metodes sekotu laikmetam, jo mūsdienās cilvēks konkrētas lietas vēlas tagad un uzreiz, nevis, ja viņam prasīto iedos pēc divām dienām. Cilvēks vairs nav gatavs gaidīt, un tieši šādi mehānismi strādā arī attiecībā uz lasīšanu un informācijas saņemšanu kopumā. Šobrīd svarīgi attīstīt digitālo saturu, jo tā ir valoda, kādā cilvēks šodien gatavs runāt.

Attālinoties no grāmatām, cilvēki kļūst seklāki?

– Diemžēl jā. Tas ir ļoti raksturīgi mūsdienām, un tas ir ļoti satraucoši.

Kādu grāmatu iesakāt izlasīt citiem?

– Amerikāņu publicista Džoana Hari “Nozagtā uzmanība. Kā atgūt koncentrēšanās spēju?”. Grāmatā izklāstīts autora personīgi veikts unikāls pētījums par to, kāpēc mūsdienās liela daļa cilvēku vairs nespēj ilgstoši iedziļināties un fokusēt uzmanību pat uz to, kas ir aizraujošs un nozīmīgs. Tāpat tajā sīki izanalizēts, kur atrodas grāmatu lasīšana starp visām šodien pieejamajām milzu iespējām un izklaidēm. Visbeidzot, ceļojot teju pa visu pasauli un intervējot vadošas jomas ekspertus, Džoans Hari grāmatā atklāj cilvēces uzmanības spēju straujo sabrukumu iemeslus. Šo grāmatu noteikti iesaku izlasīt ikvienam, lai aizdomātos par to, kā mainās viņa ikdienas paradumi un kā iespējams uzlabot gan paša, gan arī savu bērnu dzīvi.

Tikšanās ar jaunajiem lasītājiem

Fotoreportāža!

“Katra diena ar grāmatu ir nedaudz labāka nekā bez tās...”

Esot bērniem, mēs lasīšanu uztveram kā lielisku iespēju doties aizraujošā piedzīvojumā kopā ar mūsu iemīļoto grāmatu varoņiem.

Tomēr aiz spilgtas grāmatas sižeta līnijas un šķietami viegla, bērniem domāta satura patiesībā slēpjas krietni dziļāka doma. Tādēļ, kļūstot vecākiem, saprotam, ka pie bērnības pasakām

ir vērts atgriezties. “Kādudien jūs kļūsiat pietiekami pieauguši, lai atkal izlasītu sen iepazītās pasakas,” rakstījis arī britu rakstnieks Klaivs Steiplss Lūiss.

Lasīšanas kāre nav zudusi arī šodien. Un grāmatu pasaules noslēpumus joprojām iepazīst arī mūsu jaunākā paaudze, kuri preti tiem tiecas ne tikai paši, bet vispirms jau šīs vērtības bērniem nodod paši tuvākie – viņu vecāki.

Patīk grāmatas, kas uzlabo garastāvokli

Lasīt iemācījos ļoti ātri un raiti – burtus sāku pazīt jau trīs gados, bet lasīt sāku, kad bija pieci gadi. Man ir arī sešus gadus jauns brālīšs Oliveris, kurš drīz ies 1.klasē, tāpēc tagad mācās lasīt, kā arī divus gadus jaunā māsiņa Luīze Liāna. Man visvairāk patīk grāmatas ar zīmējumiem, kuras uzlabo garastāvokli un kurās redzami dažādi smieklīgi notikumi, bet, protams, svarīgi, lai grāmatā būtu arī teksts, ko lasīt. Apmeklēju ne tikai Balvu Centrālo bibliotēku, tās ņemu arī skolas bibliotēkā. Grāmatas lasu arī vasarā, un tad par

vienu no tām mācību stundā skolā jāstāsta – ko esmu izlasījis un sapratis. Tagad lasu Lindas Nemieras grāmatu “Apaļā bebe”. Tas ir stāsts par mazu meitenīti, kurai viss ir apaļš – ausis, acis, vaigi un pat deguns! Bet, kad viņai no mutes izkrit āra knupītis, tad no apaļās mutes vēlas ārā apaļš: “Bā!” Savukārt viena no iepriekšējām grāmatām, kuru lasīju, bija par meiteni, kura ļoti negribēja iet pie zobārsta! Tomēr, mamma mudināta, meitene pie ārsta aizgāja, zobiņus salaboja, un izrādījās, ka baidīties nemaz tik ļoti nevajag! Grāmatas noteikti jālasa, jo tas ir ne tikai interesanti, bet tā ir arī vērtīga nodarbe brīvajā laikā un var uzziņāt kaut ko jaunu! Kad izaugušu liels, vēlos būt par ugunsdzēsēju glābēju!

SANDIS TRUHANOVŠ, 10 gadi, Balvu sākumskolas 4.klases audzēknis

Lasa, jo var uzzināt daudz jauna

Grāmatas lasu gan vasarā, gan arī skolas laikā, pēc kā tās prezentēju mācību stundās. Šo gadu laikā esmu cītīgi piedalījies arī bibliotēkas konkursos un izlasījis daudzas grāmatas. Paģājušajā gadā biju arī starp čaklākajiem lasītājiem! Visvairāk patīk grāmatas, kas paredzētas p u s a u d z a v e c u m a bērniem, kuras ir ļoti aizraujošas! Piemēram, ļoti patīka igauņu rakstnieces Mari Tēdes grāmata “Ingmars un jūra” un Sanitas Reinsones “Draugi un kaimiņi”. Savukārt pirmās izlasītās grāmatas bija Ilzes Skrašņinas četru grāmatu sērija “Ko dari? Neko”, kas ir stāsts par sākumskolnieka Mikiņa gaitām – piedzīvojumiem pilno dzīvi skolas brīvlaikā. Ar I.Skrašņiņu arī tikāmies, kura bija atbraukusi ciemos pie bērniem bibliotēkā Balvos.

Grāmatas iesaku lasīt visiem, jo tās attīsta gan domāšanu, gan arī var uzzināt daudz ko jaunu. Turklāt manā ģimenē lasa visi: tētis – “Vaduguni”, mamma – žurnālus, bet vecmamma un es esam vislielākās grāmatu lasītājas! Kad izaugušu liela, vēlos būt šefpavāre un nodarboties ar uzņēmējdarbību!

* Par publikāciju “Kā pa jokam, joka pēc” saturu atbild SIA “Balvu Vaduguns”.

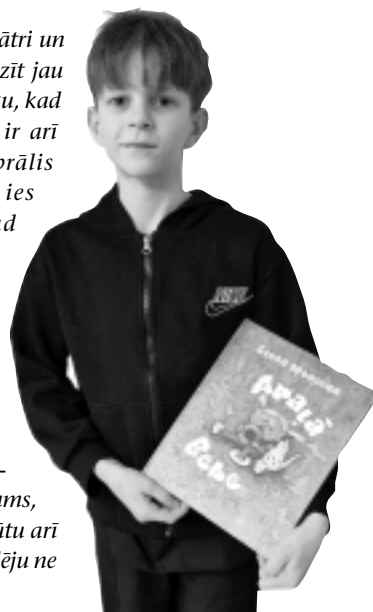
Aizrauj grāmatas ar brīnumainiem notikumiem

Lasīt iemācījos ar mazas grāmatiņas palīdzību, kurā bija alfabēts un nelieli stāstiņi. Man ir arī brālīšs Jēkabs, kurš mācās 5.klasē. Un katru vakaru, kad laiks saldām miedziņam, aizmiegam kopā ar audiopasaku. Tas mums ļoti patīk, jo arī šīs pasakas ir ļoti interesantas un ļauj mums aizceļot uz brīnumainām valstībām. Savukārt lasīt patīk grāmatas, kurās aprakstīti dažādi piedzīvojumi dabā, mežā un kurās ir arī dažādas burvestības, kas notikumus padara vēl noslēpumainākus un aizraujošākus. Piemēram, esmu izlasījis trīs latviešu rakstnieces Sabīnes Bolmanes grāmatas “Meitene, vārdā Vilo”. Arī šajās grāmatās notikumi norisinās mežā, kur aprakstītas dažādas burvju un maģiskās spējas. Cītīgi lasu arī skolas obligāto literatūru. Vasarā izvēlos grāmatu, kas man visvairāk patīk, to izlasu un tad skolā prezentēju. Uzskatu, ka lasīt grāmatas ir ļoti svarīgi, jo var uzzināt kaut ko jaunu un ar tās starpniecību pabūt dažādās situācijās, ceļojumos un vietās, kur neesmu bijusi. Tas ir ļoti aizraujoši, tādēļ lasīt apņemos arī turpmāk! Kas vēlos būt, kad izaugušu liela? Dziedātāja vai deju skolotāja!

ELĪZA KAĻVA, 9 gadi, Balvu sākumskolas 3.klases audzēkne

SOFIJA INDRIĶA, 11 gadi, Balvu sākumskolas 5.klases audzēkne

*Sākums 7.lpp.

Aptauja

Lasīt – kāpēc tas ir tik nozīmīgi?

Par grāmatu lasīšanu ir neskaitāmi teicieni, aforismi, izsmalcināti domugraudi un pieredzē balstīti dzīves gudri vārdi, kas atklāj šīs nodarbes svarīgo nozīmi. Kādas pārdomas par grāmatu pasaules noslēpumiem un ievērojamu rakstnieku citātiem ir laikraksta "Vaduguns" lasītājiem?

"Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem"

MAF
Mediju atbalsta fonds

Saglabāt vecās, labās vērtības

VELGA VĪCŪPA, muzeju jomas speciāliste, dzīvo Lazdukalna pagasta Pieupēs

"Lai iznīcinātu kultūru, nav jādedzina grāmatas. Pietiek, ka cilvēki pārstāj tās lasīt."

REJS BREDBERIJS, amerikāņu zinātniskās fantastikas literatūras autors

Kad cilvēki pārstāj lasīt grāmatas, tā patiešām ir kultūras bojāeja. Ar to saskaramies jau tagad, redzot, ka grāmatas lasa arvien mazāk, it īpaši jaunā paaudze, kā rezultātā kritas arī sabiedrības kultūras līmenis. Pati lasīt iemācījosi agrī. Tā ir mana stihija – vienmēr kaut ko lasīt. Ja ne grāmatu, tad rakstu žurnālā, avīzē vai digitālajā vidē. Šobrīd lasu Reija Apra grāmatu "Neredzamais aiz atvērtām durvīm", bet vieni no pirmajiem izlasītajiem izdevumiem bija Alberta Kronberga "Pieci zaķi" un Jāņa Dreslera "Burbuļmātes dēls Jefiņš" – viegli uztverami, ar sirsniņu humora un atskaņām rakstīti un zīmēti komiksi. Tos atceros vēl tagad, un uzskatu, ka šie autori tā arī nav pārspēti. Labs humors patiešām visu dzīvi, bet esmu iecienījusi arī detektīvus, jo arī mans darbs novadpētniecībā bieži ir kā izmeklējam. Šis literatūras žanrs man sniedz vislabāko atslodzi. Savukārt skolas gados ļoti daudz lasīju pieejamo literatūru – Viļa Lāča, Andreja Upīša, Rūdolfa Blaumaņa, Džeka Londona darbus, pasaules tautu pasakas un citas grāmatas. Reiz bēniņos atradu arī tēva grāmatas, kuras padomju laikā būtu nevajadzīgi glabāt redzamā vietā. Nekā pretvalstiska tur gan nebija, bet toreiz bija tādi laiki... Un tolaik tēvs ar lielu pietāti arī teica, ka tā ir Latvijas laika literatūra – dažādi piedzīvojumu romāni, arī mazvērtīga lubu literatūra, lūgšanu un mācību grāmatas. Turklāt teju visas šīs grāmatas bija ar gotu burtiem, kurus nācās apgūt. Un vispār – lasīju tik daudz, ka jau vidusskolas beigās sabojāju redzi!

Turpinot savas pārdomas par augstāk izceltajiem Reja Bredberija vārdiem un to, kāpēc lasīt ir tik nozīmīgi, nav šaubu, ka tādējādi mēs paplašinām savu vārdu krājumu, iemācāmies uztvert dažādus tēlainās izteiksmes līdzekļus un rakstības stilus, kā arī grāmatas attīsta mūsu iztēli, sniedz zināšanas un vēl, un vēl, un vēl. Vienlaikus šobrīd laikmets spiež pārcelties uz digitālo vidi. Tam nav jāpretojas, bet jāmēģina pielāgoties, jo viss jaunais sev līdzi nes arī lielas iespējas. Tomēr jābūt arī pietiekoši gudriem, lai atsijātu negācijas, kas līdzi ar jaunajām tehnoloģijām ienāk mūsu sadzīvē, kā arī jā saglabā vecās, labās vērtības – parastu grāmatu, kura stāv mūsu grāmatplauktā.

Viss sākas ģimenē

ANTOŅINA LOČMELE (pseidonīms – Santa Mežābele), rakstniece, novadniece, dzīvo Gulbenē

"Grāmata dod cilvēkam iespēju pacelties pāri pašam sev!"

ANDRĒ MORUĀ, franču rakstnieks

visam nav pamata, uz kā tad būvēt mīlestību pret grāmatām? Viss sākas ģimenē. Vienlaikus nenonācinu modernās tehnoloģijas, jo, tās izmantojot saprātīgi, nevis bezjēdzīgi, arī ar viedierīču palīdzību var gūt daudz noderīgu zināšanu. Piemēram, bērniem patīk skatīties multfilmās, bet tās ir dažādas. Proti, tādas, kuras bērniem kaut ko māca, bet ir arī animācijas filmiņas, kurās atainota vardarbība vai, piemēram, tās rada pārlietu pastiprinātu tieksmi pēc materiālām vērtībām. Ja cilvēka dzīves galvenais mērķis jau no agriem gadiem būs par katru cenu atrast lielāko zelta kalnu, tas dzīvei lielu jēgu nepiešķirs.

Viena no pirmajām atmiņā esošajām grāmatām, kuru lasīju bērnībā, ir Žila Verna populārais romāns "Kapteiņa Granta bērni". Reiz šim rakstniekam jautāja: "Kā jums ir tik daudz zināšanu par pasauli? Vai esat daudz ceļojis?" Viņš atbildēja: "Jā, es patiešām esmu daudz ceļojis – ar savu atzveltnes krēslu..." Tas nozīmē, ka, atrodoties mājās un daudz lasot grāmatas, arī iespējams ļoti daudz uzzināt par pasauli. Pati visvairāk esmu iecienījusi vēsturisku lasāmvielu un grāmatas par tālām, mazāk zināmām zemēm. Lasot par citām valstīm, pie rokas allaž ir atlants, lai uzreiz kartē aplūkotu konkrēto aprakstīto vietu un tādējādi varētu izziņāt tās ģeogrāfiju, dabas un arī sociālos apstākļus. Grāmatas, kurās vienkārši pārstāstīti notikumi, nav manā interešu lokā.

Emocionālā pēcgarša, kas dvēselē paliek ilgi

"Laba grāmata kā cirvis spēj salauzt ledu cilvēka sirdī."

FRANCS KAFKA, kādreizējās Austroungārijas rakstnieks

Franča Kafkas vārdi ir trāpīgi, jo laba grāmata izsauc spēcīgas emocijas. Pēc šādas grāmatas izlasīšanas emocionālā pēcgarša dvēselē paliek vēl ilgi, jo domas ir pie grāmatas varoņiem, viņu dzīves gaitām un pārdzīvojumiem.

Lasīt grāmatas noteikti ir svarīgi, jo tās papildina vārdu krājumu, bagātina iztēli un arī trenē atmiņu. Jā, šobrīd ir moderno tehnoloģiju laikmets, kad grāmatām spēcīgi konkurenti ir viedierīces. Turklāt tas, ka grāmatas netiek lasītas, jūtams darbā ar bērniem, kuri neprot izteikt savas domas un pastāstīt par grāmatā izlasīto. Tas ir skumji, un, ja vien es zinātu recepti, kā bērnos veicināt lasītprasmi... Tomēr esmu meklēšanas procesā, bet diez vai palīdzēs teiciens: "Es jūs piespiedīšu mīlēt Raini (jeb grāmatas)!" Uzskatu, ka interese par lasīšanu jārada ģimenē. Proti, mammai un tētiem jā rada piemērs, grāmatas lasot visiem kopā, nevis to jā uzdod darīt bērnam, bet pašiem jā darbojas ar mobilo telefonu. Tas ir ļoti svarīgi, jo bērns kopā savu vecāku uzvedības modeli. Jā, arī man piemīt grēks pārlietu daudz izmantot mobilo telefonu, bet šādās reizēs aizdomājos, ka tas nozog manu laiku, bet pretī nedod nekādas emocijas un pievienoto vērtību. Gluži pretēji – stundas aizritējušas nebūtībā... Tādēļ tagad telefonu cenšos izmantot ideju meklēšanai darbam bibliotēkā un vairāk lasu grāmatas.

Runājot par pirmajām izlasītajām grāmatām, bērnībā paliekošu iespaidu atstāja "Dzūkstes pasakas". Kopumā bērnībā un jaunībā lasīju daudz – gan latviešu, gan arī krievu un ārzemju autoru tulkoto literatūru. Patīk vēsture, biogrāfijas, detektīvi, daudz esmu lasījusi arī par cilvēku izsūtīšanām uz Sibīriju. Piemēram, ļoti spēcīgu iespaidu atstāja nesen izlasītā Slavomira Raviča grāmata "Ilgais gājiens", kur aprakstītas paša autora atmiņas. Viņš bija jauns poļu kavalērijas virsnieks, kuru 1939. gada 19. novembrī arestēja padomju varas iestādes, bet pēc nežēlīgas pratināšanas un farsa tiesas zālē piesprieda divdesmit piecus gadus izsūtījumā Gulaga labošanas darbu nometnē. Kopā ar citiem izsūtītajiem S. Ravičs izcietā trīs mēnešus ilgu un mokošu ceļu uz Sibīriju, bet stāsts ir arī par to, kā viņš kopā ar sešiem biedriem bēga no nometnes. Sibīrija, Gobi tuksnesis, Āzija. Ļoti interesanta grāmata!

ANNA KRIVIŠA, Bērzpils bibliotēkas vadītāja, bērzpiļiete vairākās paaudzēs

Jūs jautājat, mēs atbildam

Lappusē "Jūs jautājat, mēs atbildam" ikviens var rast atbildi uz sev interesējošiem gan praktiskiem, gan juridiskiem, gan citiem jautājumiem.

Rakstiet uz e-pastu: vaduguns@apollo.lv, zvaniet 29360850, 645 22126. Mēs centīsimies noskaidrot!

Vai ģimenes ārste Līga Kozlovska vairs nepieņems pacientus Balvos?

"Pirms kāda laika portālā "Facebook" pamanīju ziņu, ka Rīgā, SIA "RSU Ambulance", darbu sāk ģimenes ārste Līga Kozlovska. Esmu dakterītes paciente ģimenes ārsta praksē Balvos, tādēļ, uzzinot šādus jaunumus, pirmā doma, kas ienāca prātā, bija, – izskatās, ka paliksim bez ģimenes ārstes. Cilvēki satraucas, vai tikai daktere nepārceļas uz dzīvi galvaspilsētā. Lūdzu, noskaidrojiet šo jautājumu, jo daudziem šī informācija ir ļoti svarīga," laikraksta žurnālistiem lūdza lasītāja.

Atbildot uz lasītājas bažām, ģimenes ārste LĪGA KOZLOVSKA mierina, – viss būs kārtībā. "Jau daudzus gadus esmu Rīgas Stradiņa universitātes lektore ģimenes medicīnas katedrā. Tā nu sanāk, ka šobrīd esmu piekritusi uzaicinājumam kādu laiku palīdzēt kolēģiem un pastrādāt Rīgas Stradiņa universitātes "Ambulancē", kas vienlaikus ir arī universitātes praktiskās apmācības bāze. Divas dienas nedēļā vakarpusē pieņemšu pacientus, veicot arī jauno ģimenes ārstu-rezidentu praktisko apmācību. Tā, protams, ir papildus slodze, bet uz manas prakses darbu Balvos tas iespaidu neatstās. Balvi ir mana dzimtā puse, manas mājas, un tāpēc savus pacientus pamest negrāso," apgalvo Līga Kozlovska.

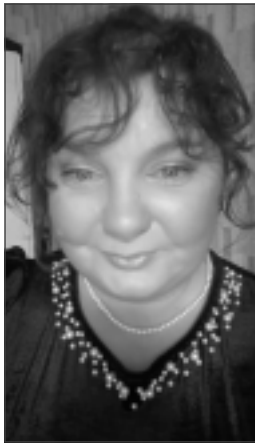

Dzīve laukos

Saimnieko vienkārši, patiesi un atklāti

Aija Socka

Lai kur aizvestu dzīves ceļi, daudziem no mums tuva lauku ikdiena, saimniecības darbi, kas piedzīvoti bērnībā vai vēlākos gados. Ar laiku piemirstas lauku darbu smagums, un brīžiem ar nostalgiju raugāties uz tiem, kuri joprojām sikstī turas pie zemes. To apliecina arī vairāki mūspuses ļaudis, kuri sociālajos tīklos seko aktīvai un sirsnīgai lauku saimniecei KRISTĪNEI GJAČAI no Preiļu novada Stabulnieku pagasta.

Pastāstiet, lūdzu, mazliet par sevi un ģimeni.

– Esmu dzimusi un augusi laukos – Rēzeknes novada Sakstagala pagastā. Mamma viena izaudzināja mūs – četrus bērnus. Man kā vecākajai meitai bija jāuzņemas lielāka atbildība, arī darbu uzticēja vairāk nekā jaunākajiem bērniem. Atceros, ka patēvs pirmoreiz slaukt govi mani aizdzina aptuveni piecu gadu vecumā. Nezinu, kā izslaucu, atminos tikai, ka raudāju. Pēc pamatskolas absolvēšanas devos uz Lūznavas arodvidusskolu, kur četrus gadus ieguvu ēdināšanas servisa speciālistes profesiju. Dzīves ceļš aizveda uz Daugavpils Universitāti, četrus gadus laiku ieguvu pirmsskolas skolotājas profesiju. Pirms 10 gadiem izveidoju ģimeni, trīs gadus jau esam precēti. Ar vīru iepazināties Anglijā, kur apciemoju mammu. Kad atgriezies mājās, sākām sarakstīties, paaicināju viņu pie sevis dzīvot un saimniekot. Dēlam drīz būs astoņi, meitai – četri gadi. Mūsmājās ikdienā skan ne tikai latviešu un latgaliešu, bet arī krievu un angļu valoda. Skolās bērniem tagad jau 1. klasē sāk mācīt angļu valodu, bet citi pat nezina, ka ir tāda latgaliešu valoda. Vispirms varbūt vajadzētu sākt ar Latvijas un Latgales izzināšanu?

Jums patīk dzīvot laukos? Vai atliek laiks arī atpūtai?

– Lauki ir visa mana dzīve. Kursabiedri un pedagogi atceras mani kā dabas cilvēku. Arī diplomdarbs man bija par dabu. Runājot par atpūtu laukos, šķiet, grūtāk ir atpūsties nekā strādāt. Atgriežoties mājās no pilsētas, jutos nogurusi, tā teikt, nekāda. Laukos kustos visu dienu, un viss ir labi. Kustībā ir dzīvība. Dziedu sieviešu ansambli “Noktime”, piedalāmies koncertos un citos pasākumos, tā teikt, izejam cilvēkos. Vairāk man neprasās būt cilvēkos, ballēties. Mums ģimenē ir ļoti labi četratā. Protams, citreiz atbrauc ciemiņi, dzīvojam draudzīgi. Man pilsētā, šķiet, būtu garlaicīgi. Neesmu pēc tās alkusi, man patīk būt tuvu dabai. Pilsētnieki bieži brauc atpūsties uz laukiem, nezinu, kāpēc es nebraucu uz pilsētu atpūsties. Tātad sanāk, ka laukos ir labāk. Protams, vajadzīgi cilvēki gan laukos, gan pilsētā, katram savs darbs darāms.

Kā izveidojāt saimniecību?

– Savulaik mamma palīdzēt vectēvam, kur bija gan viņa, gan mamma govis. Mamma tolaik devās peļņā uz Angliju, teica, ka drīz atgriezīsies. Piekritu. Vectēvs dzīvoja četrus kilometrus attālumā. Divus gadus gāju pie viņa slaukt govis rītā un vakarā. Strādāju viena, neviens man nepalīdzēja. Tagad, kad mani kāds māca dzīvot, saku: “Sveiki, veseli!” Protams, neļāušu sevi mācīt. Ar vectēvu nesatikām, aizgāju prom bez naudas. Sāku saimniekot ar divām mazām telītēm, mamma palīdzēja. Laukos cilvēki runāja: “Kur Kristīne ganīs govis, vai uz jumta?” Cilvēki ir ļauni, tikai acīs viņi ir labi. Kādam, piemēram, nepatika, ka dedzinu veco sienu. Jau kopš bērnības zinu, cik ļauni mēdz būt cilvēki. Savu saimniecību reģistrēju pirms 13 gadiem. Pamazām audzēju telītes, mazu teliņu nopirku no kaimiņienes. Ganāmpulks ir pārraudzībā, govis labi dod pienu – 30-40kg dienā. Rūpējamies par Holšteinas melnraibajām un sarkanraibajām, arī par Latvijas brūnajām govīm. Brūnās ir izturīgākas, raibās – pienīgākas, bet tik un tā viss atkarīgs no turēšanas apstākļiem. Bez labas barības un vitamīniem labu izslaukumu nedabūt.

Kā izdodas saprasties ar govīm?

– Katrai govij ir savs raksturs. Ir arī, kā saku, špetnas govis. Viena ir tāda, ka pie viņas mierīgi nepieiesi, jau pa gabalu bjauju, ka saimniece nāk. Kad sāku slaukt pirmpienes, dažreiz, tā teikt, visa kūts iet pa gaisu. Dzīvnieks ir dzīvnieks, nevar zināt, kas

viņam galvā. Vienu brīdi labs, otrā jau var sabadīt. Savulaik vecmamma labākā gotiņa badīja, arī kaimiņu nesen bullis sabadīja, – labi, ka palika dzīvs. Jāuzmanās, citādi var sanākt arī tā, ka nepiecielsies. Govis mēs, protams, cienām, viņas mums ir piena devējas. Lielākā sāpe ir tad, kad jāatvadās no kādas gotiņas. Pati parasti nepiedalos nodošanas procesā, to uzticu vīram. Paraudu, protams, bet dzīve ir dzīve. Šajā darbā ar to jāsadzīvo. Mazos teliņus mēģinām iekārtot labās rokās, gaļai nepārdodam. Ja neatrodas pircējs, audzējam savā saimniecībā. Cenšos dot dzīvniekiem, tā teikt, visu to labāko. Citreiz, kad sāk rādīt raksturu vai spert, tad arī sabaru, lai kļūst mierīgāki. Emocionalitāte man ir no dzīves, no savulaik pārdzīvotajām sāpēm. Sliktais, protams, neaizmirstas, bet jādzīvo tālāk, kur tad liksies. Nav ko pagātni vilkt līdzī. Kā bija, tā bija.

Gatavojat dažādus ēdienus. Kur ņemat receptes?

– Neteikšu, ka ēst gatavošana ir labākā nodarbe. Man labāk patīk laukā pļaut zāli, rušināties puķu dobēs vai dārzā, bet nav izvēles, jo ēst jāgatavo. TikTokā savu lapu veidoju jau gadu. Filmēju tādas receptes, ko gatavoju mājās ģimenei. Citreiz paskatos un nodomāju, ka manējiem sanāk plaša ēdienkarte. Pārsvārā gatavoju ēdienus, ko redzēju un garšoju bērnībā. Citreiz palasu informāciju, kā gatavot. Piemēram, auzu pārslu ķīselim meklēju recepti un garšu, kā savulaik bija babiņas gatavotajam. Tā garša aizved uz bērnību, ēdot pat asaras saskrien acīs. Citreiz sēžu un domāju – ko pagatavot? Dzīvojam laukos, te ātri nesanāk aizskriet uz veikalu, tāpēc gatavoju no tā, kas mājās pieejams. Cilvēki skatās video, gan jau kādam noder ideja, jo ne jau visi pusdienu vai vakariņo restorānos. Mums ikdienā nesanāk aizbraukt uz kādu kafejnīcu, ir jāekonomē, jo par pienu nemaksā miljonus. Nesen pie manis ciemojās televīzijas pārstāvji, cienāju viņus ar skābo kāpostu zupu, speķīti, pašas vārītu šokolādi un auzu ķīseli. Viņi nepēla manu ēdienu, šķiet, ciemiņiem garšoja.

Kā vērtējat atsauksmes par publicētajiem video?

– Dažreiz domāju, kāpēc cilvēki mūsdienās ir tādi dusmīgi. Dažs par ēdienu uzraksta tādu komentāru, ka lasot metas melns gar acīm. Nevienam nelieku gatavot tā, kā es to daru, tā ir pašu izvēle. Kāpēc dusmojas? Iespējams, tādēļ ka paši nevar pagatavot vai arī ir neapmierināti ar dzīvi, noguruši. Tagad daudz jāstrādā, lai sev kādu kapeiku nopelnītu. Visi strādājam. Šķiet, izņemot deputātus, nevienam miljonus nemaksā. Arī es strādāju, pat bez brīvdienām, bet man neceļas roka kādam uzrakstīt sliktu komentāru. Nevajag dzīvot dusmu pilniem, dzīvē tāpat pietiek negatīvā.

Ir lasāmi daudzi pozitīvi komentāri, bet kas neapmierina skeptiķus?

– Pie maniem video bija komentāri, ka skatītājiem nepatīk, ka runāju latgaliešu valodā. Pamēģināju runāt latviešu literārajā valodā, bet neizgāja, jo varēja saklausīt akcentu. Tādēļ runāju savā dzimtajā, tā teikt, mātes valodā. Tie cilvēki, kuri nav kašķīgi, saprot manu teikto. Šķiet, cilvēkiem neko ļaunu nedaru, savos

Foto - no personīgā arhīva

Mafija. Tā Kristīne nosauca vistas, jo tās mēdz sekot saimniecei: “Vistas pieradušas skraidīt man līdzī – kur es, tur viņas. Mūsu mājās vistas nekauj, tās nodzīvo savu mūžu līdz pēdējam mirklim. Ne visi cilvēki, protams, to saprot un pieņem.” Pašreiz, kā teic saimniece, kūti dzīvo 20 dāmas – 13 govis un 7 telītes, kā arī aptuveni 50 vistas: “Strādājam ar vīru bez atvaļinājumiem, nesūdzamies, ejam un darām. Labi, ka paši sev saimnieki – nav, kas mūs regulē, komandē vai atskaita no algas, kad apsēžamies atvilkt elpu vai atstājam kādu darbu uz rītdienu.”

video vienkārši pastāstu par ikdienas darbiem. Daži komentētāji brīnās, kāpēc eju uz kūti ar telefonu. Kā tad, aizmirsu viņiem pajautāt! Man ir sava galva uz pleciem, savos video nevienu neapsaukāju un neaprunāju. Esmu atklāts cilvēks un kāpēc man baidīties no patiesības? Ja kāds man nodaris ļaunu, nezinu, vai varēšu atdarīt ar to pašu, jo, iespējams, baidīšos no Dieva soda un tā, ka manu sliktu karmu vajadzēs atstrādāt bērniem. Labāk tad – kā ir, tā ir. Ar vārdiem atbildēt gan protu, bet ar darbiem nē. Citreiz, protams, gribas kādam atbildēt ar krievu valodas vārdu, kas sastāv no pieciem burtiem, jo cilvēks vien esmu. Runājot par lauksaimniecību, uzskatu, ka mums nav normālas politikas. Lai attīstītos, jāiesaistās projektos, kur jāmaksā pamatīgs līdzfinansējums. Kur man ņemt tos tūkstošus? Lielajiem zemniekiem pieejami kredīti, man kredītu nedos, un es tos nemaz negribu ņemt. Ja, piemēram, nedod Dievs, saslimstu, ģimene paliks bez mājas un zemes. Politīki aicina dzemdēt bērnus, bet tajā pašā laikā slēdz skolas. Mazajiem zemniekiem nav savu aizstāvju, nav vienotības. Jācer, protams, ka viss būs labi, ka saulīte pagriezīsies arī uz mūsu pusi.

Kas uzrunā, skatoties Kristīnes video?

ILZE PETROVA no Baltinavas: – Mani uzrunā viņas istā, nesamākslotā lauku dzīve. Viņa dzīvo laukos ar diviem maziem bērniem, audzē govis un katru rītu ceļas ļoti agri, lai tās izslauktu, bieži pielāgojoties arī piena mašīnas grafikam. Kristīne nedzīvo bagāti, bet pārticīgi, un visa ģimene iztiek no piena naudas, kas nemaz nav tik liela, taču godīgi nopelnīta. Katru dienu sekoju viņas video TikTokā, Facebookā un Instagramā, jo tie ir iedvesmojoši un patiesi. Ļoti patīk, ka viņa regulāri gatavo dažādus ēdienus, no viņas esmu aizguvusi daudzas receptes ikdienai. Kristīne šķiet ļoti vienkārša, draudzīga un viesmīlīga cilvēks ar zelta sirdi, kurš nebaidās sociālajos tīklos rādīt savu reālo dzīvi. Viņa audzē vistas, un pavasarī bija redzams, ka ģimene audzēja arī broilerus. Esmu viņai rakstījusi privāti un jautāju, kur pērķ broileru čājus, un Kristīne labprāt padalījās pieredzē un kontaktos. Tā kā pati esmu pārcēlusies uz dzīvi laukos, no Kristīnes video var daudz ko mācīties. Tie iedrošina, motivē un ļauj noticēt, ka arī vienkārša lauku dzīve var būt pilnvērtīga un skaista.

INITA RAGINSKA no Medņevas pagasta: – Nav tā, ka ļoti sekoju vai bieži skatos Kristīnes video. “Facebook” vietnē dara savu, pietiek kādu reizi paskatīties, pat neliekot ‘like’, un tā ir garantija, ka nākamajā dienā būs līdzīgs video, jo ir uztverts, ka esmu ieinteresēta. Mūsdienā sociālajā vidē cilvēks nogurst no negācijām, samākslotas, idealizētas dzīves, no standartiem un negatīviem komentāriem. Šeit ir ista, patiesa ikdiena, kas atgādina arī manu bērnību. Ļoti patīk cilvēki, kuri neslēpj, ka ir grūti, kuri ir patiesi savā mīlestībā pret apkārtni pasauli. Tas mūsdienās ir ļoti vērtīgi, sevišķi, kad daudz kas apkārt ir iestudēts, filtrēts. Domāju, ka dalīties ar savu dzīvi nav viegli, tas prasa pašpārliecinātību un emocionālu spēku, jo cilvēki noteikti spriedīs par video, kritizēs, varbūt kāds arī pārprātīs. Kristīnei piemīt liela iekšēja drošība un vēlme būt saprastai. Mani uzrunā viņas vienkāršās idejas brokastu un pusdienu pagatavošanai. Kad dažkārt nezinu, ko gatavot, tad noder viss vienkāršais, aizmirstais. Kristīnes darbībā saredzu radošumu, ģimeniskumu, rūpes par katru Dieva radību, ļoti lielu mīlestību pret visu, kas ir apkārt.

ANITA SEIKSTULE no Rugāju pagasta: – Kristīne piedāvā ļoti noderīgas un vienkāršas ēdienu receptes. Dažas no tām laika gaitā ir piemirstas. Arī man lauku dzīve nav sveša, tādēļ interesē paskatīties, kā darbojas citur saimniecības. Lai veicas Kristīnes ģimenei!

MĀRĪTE SLIŠĀNE no Šķilbēnu pagasta: – Kristīne bija pirmā, kurai piesekoju TikTokā, vēlāk arī Facebookā. Kāpēc? Uzrunāja vienkāršība, nesamākslotība un patiesums. Svarīgu lomu nospēlēja arī tas, ka video ierunāti latgaliski. Neesmu aktīva sekotāja sociālajos tīklos, nesaku, ka esmu redzējusi visus video. No Kristīnes staro labestība un mīlestība. Mana ikdiena ir ļoti līdzīga, tāpēc arī tik tuva.

NELLIJA STIKIŅA no Rugāju pagasta: – Patīk Kristīnes vienkāršība. Viņa ir kārtīga lauku sieva, kura mīl savu dzīvi un lopiņus, ko kopj. Man arī ļoti patīk dzīvnieki, sākot no gotiņas un beidzot ar kaķīti. Patīk vērot, kā viņa gatavo ēst un izstāsta dažādas receptes. Dažas no viņas ēdienu receptēm izmantoju arī savā virtuvē. Vārdu sakot, Kristīne ir super lauku kundze.

Briežuciemā

*Sākums 1.lpp.

Tālrēdzīgs baskājis. Lūgts atklāt, vai uz pasākumu atnestā konfekšu kārbā ir smalks aprēķins piela-bināties tiesnešiem, Oļģerts Pundurs (foto) atsmēja, ka pie tējas un kafijas, ja tur ieliets kaut kas stiprāks, iederas arī *zakuska*.

Drosmīga ģimene. Baskāju skrējienā devās divi Lilītas Supjevas bērni Evelīna un Rihards.

Pieredzējusi baskāje. Marianna Vitišina saņēma speciālu balvu kā gados vecākā skrējēja.

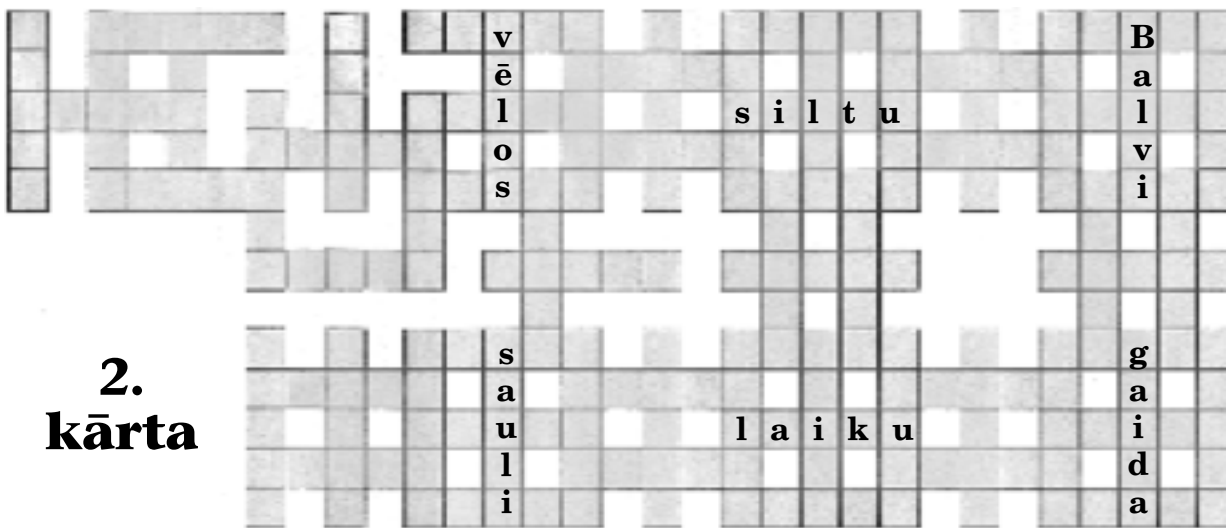
Jaunākā sportiste. Astoņgadīgā Jana Logina pēc skrējiena sprieda, ka nākamgad neskries. Tomēr, saņemot balvas, viņas domas, šķiet, mainījās. "Vēl padomāšu," prātoja meitene.

Top saldējums. "Izrociet sniegā bedrīti, ieberiet tur sāli. Tad paņemiet metāla bļodiņu, kurā ielejiet pienu, pilnpienu un saldo krējumu, un visu intensīvi maisiet. Lai garšo!" vēlēja Zita Mežale.

Maģiskie vārdi

Uzdevums: visus maģiskos vārdus ierakstīt krustvārdu mīklai līdzīgā tabulā. Uzvarētāju gaida pārsteiguma balva.

2. kārtā

Alisi - asaka - asara - asina - astma - dēlis - divas - ciņus - Inese - jokot - kaila - kalte - krata - Kauņa - kausi - laiks - laiva - lakot - lampa - lasis - lelle - maina - malka - masas - maska - māsas - matos - melis - melns - nauda - pilis - plata - raiba - rasas - riepa - rokas - saber - sakta - salas - samts - sauja - sauks - segas - sekss - senas - sieva - sitas - sista - solus - skaļa - slava - slēpo - slida - spars - spole - stabs - stara - sters - stila - taiga - taisa - tanks - tiesa - tilts

Jūsu atbildes tiek gaidītas "Vaduguns" redakcijā, Teātra ielā 8, līdz 11.martam.

Maģisko vārdu mīklu atrisināja: M.Paidere, L.Kriloņa, G.Amantovs, J.Pošeika (Balvi), N.Mantone (Bērzkalnes pagasts), I.Homko, L.Čerbakova (Medņevas pagasts), A.Mičule (Tilža).

1.kārtā veiksmē uzsmaidīja INESEI HOMKO no Medņevas. Pēc balvas griezties redakcijā (līdz ņemt personu apliecinošu dokumentu).

Vēriģā acs

Atrodot foto 10 atšķirības, Jums ir iespēja iegūt balvu. Atbildes gaidām līdz 11.martam.

2. kārtā

Iepriekšējai kārtai iesūtītas 24 pareizas atbildes. **Konkursa "Vēriģā acs" 1.kārtā veiksmē uzsmaidīja** GUNTIM un KAROLĪNAI APIŅIEM no Balviem. Pēc balvas griezties redakcijā.

Palauzi galvu

Piedāvājam pašlaik Eiropā populārāko galvas laušanas mīklu, kuru atrisinot, iespējams jūs saņemsiet pārsteiguma balvu. Tukšajos laukumos ielieciet ciparus tā, lai katrā mazajā kvadrātā un visos kopā horizontālajās un vertikālajās rindās nebūtu divu vienādu ciparu. Atbildes gaidām līdz 11. martam.

2. kārtā

Pareizas atbildes iesūtīja: M. Reibāne, V.Gavrjušenkova, N.Jaundžeikare, V.Baranovs, Z.Pulča, J.Ozoliņš, V.Ločmele, I.Dzergača, A.Ruduks, L.Kriloņa, V.Mancevičs, M.Bleive, M.Sleža, I.Baranova, Ž.Jermacāne, E.Barkāne (Balvi), L.Grāvīte (Lazdulejas pagasts), N.Mantone (Bērzkalnes pagasts), S.Kobzeva (Naudaskalns), L.Čerbakova (Medņevas pagasts), I.Homko (Medņeva), A.Mičule (Tilža), S.Petrova (Viļaka), D.šarkovska (Alūksne), Z.Šulce (Liepāja).

1.kārtā veiksmē uzsmaidīja DAINAI ŠARKOVSKAI no Alūksnes. Pēc balvas griezties redakcijā.

Lappusi sagatavoja E.Gabranovs

8							4	
	7		5	4	2	9	8	6
4	2	6				1		
	6		4	2	8			
7								1
			1	7	5		6	
		4				6	1	5
6	1	8	2	5	9		3	
5								8

Aktuāli

No jūlija valsts kompensēs farmaceita pakalpojuma maksu lētākajām recepšu zālēm

Valdība 17. februārī izskatīja informatīvo ziņojumu “Par 2026.–2028.gada prioritārā pasākuma “Medikamentu pieejamības stiprināšana medikamentu cenu segmentā līdz 10 eiro un personām ar invaliditāti (farmācijas pakalpojuma līdzfinansējuma korekcija)” izpildi 2026.gadā un turpmāk ik gadu” un atbalstīja tajā ietvertos risinājumus. Par to informē Veselības ministrijas Komunikācijas daļa.

No šī gada 1. jūlija visiem pacientiem valsts kompensēs farmaceita pakalpojuma maksu 0,75 eiro apmērā par recepšu zālēm ar iepakojuma aptiekas cenu līdz 10 eiro. Savukārt no 1.septembra šī maksa 0,75 eiro tiks kompensēta visām recepšu zālēm cilvēkiem ar I grupas invaliditāti. Izmaiņu mērķis ir samazināt pacientu līdzmaksājumu par farmaceita pakalpojumu recepšu zālēm lētāko zāļu segmentā un uzlabot medikamentu pieejamību sociāli mazāk aizsargātām iedzīvotāju grupām.

Šobrīd farmaceita pakalpojuma maksu (kas ir viena no zāļu cenas komponentēm) pilnībā no valsts budžeta jau sedz par receptēm bērniem līdz 18 gadu vecumam, trūcīgām personām un patvēruma meklētājiem. Piešķirtais finansējums 9,6 milj. eiro apmērā prioritāro pasākumu ietvaros ļauj paplašināt atbalstu arī citām sabiedrības grupām, tajā skaitā cilvēkiem ar I grupas invaliditāti. Papildus tiek vērtētas iespējas atbalsta sniegšanai arī vēl citām sociāli mazaizsargātām iedzīvotāju grupām.

Vienlaikus noteikts, ka 0,75 eiro maksa saglabājas par recepšu zālēm, kuras pacientam tiek kompensētas 100% apmērā no valsts budžeta līdzekļiem. Šāds risinājums sekmē pacienta atbildīgu zāļu iegādi un līdzestību, kā arī ļauj sabalansēt valsts finansējuma izlietojumu.

Papildu pasākumi pakalpojumu pieejamības stiprināšanai

Saskaņā ar prognozēm daļu finansējuma šogad nebūs iespējams apgūt pilnībā, tāpēc tas tiks novirzīts citiem pieejamības stiprināšanas pasākumiem: ambulatorajiem pakalpojumiem, lai mazinātu rindas; Valsts asinsdonoru centram asins komponentu sagatavošanai un laboratoriskajiem izmeklējumiem, pieaugot pieprasījumam pēc asins komponentiem; jaunā zāļu uzcenotuma modeļa attīstībai arī turpmāk.

Zāļu cenu reformas rezultāti un nākamie soļi

Veselības ministrija atbilstoši Ministru kabineta dotajam uzdevumam ir izvērtējusi jaunākos datus par recepšu zāļu cenu reformas ietekmi pēc tās ieviešanas 2025.gadā, un tie apliecina – reformas pamatmērķi ir sasniegti. Zāļu uzcenotuma modeļa maiņas rezultātā iedzīvotājiem izdevumi par zālēm

samazinājušies. Analizējot 200 biežāk izrakstīto recepšu medikamentu cenas, redzam, ka to vidējā aptiekas cena 2025.gadā, salīdzinot ar 2024.gadu, samazinājusies par 17%.

Izteiktākais cenu kritums novērots zālēm, kuru cena pārsniedz 10 eiro, un būtiska daļa medikamentu 5–10 eiro cenu grupā arī kļuvuši lētāki. Vienīgi lētāko zāļu cenu grupā līdz 5 eiro ir vērojams cenu pieaugums vidēji par 50 centiem. Zālēm cenu grupā 5-10 eiro vērojams cenu samazinājums vidēji par 92 centiem (12%); zālēm cenu grupā 10-25 eiro – samazinājums par 3,27 eiro (21%); zālēm cenu grupā virs 25 eiro – samazinājums par 12,61 eiro (20%).

Pacientiem, kuri lietoja vairākus medikamentus, ietaupījums ir vēl nozīmīgāks – recepšu zāļu groza izmaksas pacientiem ar sešiem un vairāk medikamentiem, ieskaitot farmaceita pakalpojuma maksu, samazinājušās līdz pat 32%.

Reforma radīja vienkāršāku un caurspīdīgu cenu veidošanas sistēmu, ieviešot fiksētu uzcenotumu mehānismu gan lieltirgotavām, gan aptiekām un nosakot, ka ražotāja cena Latvijā nedrīkst pārsniegt Lietuvas un Igaunijas līmeni. Vienlaikus tika veikti uzlabojumi arī valsts apmaksātajā zāļu kompensācijas sistēmā. Ministrija turpina darbu pie nākamajiem soļiem – lētāko zāļu piecenotuma pilnveides, farmaceitisko pakalpojumu paplašināšanas aptiekās, papīra recepšu aizstāšanas ar elektroniskajām un sadarbības stiprināšanas ar citām ES valstīm kopīgu zāļu iepirkumu istenošanai.

Gaidāmās izmaiņas

▲ No 01.07.2026. par visām recepšu zālēm līdz 10 eiro vairs nebūs jāmaksā 0,75 eiro farmaceita pakalpojuma maksa – to segs valsts;

▲ no 01.09.2026. cilvēkiem ar I grupas invaliditāti par jebkurām recepšu zālēm 0,75 eiro farmaceita maksa tiks kompensēta pilnā apmērā;

▲ 0,75 eiro maksa saglabājas 100% kompensējamām zālēm finansējuma līdzsvarošanai;

▲ piešķirtā finansējuma neizpildi plānots pārdalīt ambulatorajiem pakalpojumiem rindu mazināšanai un savlaicīgākai ārstēšanai, stabilākai asins krājumu sistēmai, arī jaunā zāļu uzcenotuma modeļa sistēmas tālākai attīstībai.

Informē LAD

Vienkāršota tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība lauksaimniekiem

Lai atvieglotu tiešo maksājumu nosacījumus lauksaimniekiem un atbalsta administrēšanu, tādējādi samazinot administratīvo slogu, kā arī veiktu precizējumus un ieviestu grozījumus Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskajā plānā 2023.–2027.gadam (KLP SP), valdība 10.februārī apstiprināja izmaiņas tiešo maksājumu piešķiršanas kārtībā lauksaimniekiem.

Grozījumi skar vairāku laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standartu prasības, ekoshēmu atbalsta un saistītā atbalsta par dārzeniņiem saņemšanas nosacījumus, un samazināts uz vietas saimniecībās īstenojamo kontroļu daudzums.

Izmaiņas veiktas atsevišķu laba lauksaimniecības un vides stāvokļa (LLVS) standarta piemērošanā, piemēram, ilggadīgo zālāju saglabāšanai (LLVS 1) samazināta atsauces īpatsvara vērtība, pielāgojot to aktuālajai kopējās lauksaimniecības zemes un ilggadīgo zālāju platībai. Augu maiņas (LLVS 7) nosacījumos ir pievienota iespēja LLVS 7 prasības izpildīt, īstenojot kultūraugu dažādošanu, atšķirīgu un viengadīgu

kultūraugu sarakstu papildinot ar jauniem kultūraugu apakšsugas augiem, u.c.

Grozīti vairāku ekoshēmu nosacījumi, piemēram, ekoshēmā EKO2 nektāraugi dzēsta prasība tos nopļaut, izņemta prasība starpkultūras sēt tikai pēc galvenā kultūrauga ražas novākšanas un vienkāršoti nosacījumi zaļmēslojuma augu papuvēm par audzējamiem kultūraugiem. Ekoshēmā par zālāju saglabāšanas veicināšanu EKO6 paredzēta iespēja lauksaimniekam saglabāt zālāju ilgāk, nevis tikai divus saistību gadus, u.c. izmaiņas.

Noteikumos samazināta Lauku atbalsta dienesta (LAD) uz vietas veicamo pārbaužu intensitāte no 5 uz 3% platībatkarīgajiem pasākumiem un no 5 uz 2% dzīvniekatkarīgo saistīto ienākumu atbalstam. Savukārt sociālo nosacījumu sistēmā 1% atbalsta samazinājums ir aizstāts ar brīdinājumu.

Noteikumi ir papildināti ar nosacījumu, ka 2026.gadā LLVS 5., 6. un 7. standarta prasības nepiemēros saimniecībām, kurām LAD ir iesniegts paziņojums par lietavu radītajiem postījumiem 2025.gadā. Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtībā veikti vēl citi administrējošo slogu samazinoši precizējumi.

Informē VID

Piedāvā jaunu mobilo lietotni “Mans VID”

Valsts ieņēmumu dienests (VID) sabiedrībai piedāvā jaunu mobilo lietotni, ar kuras palīdzību iespējams savā viedierīcē ērti un droši izmantot biežāk lietotos nodokļu pakalpojumus.

Patlaban lietotne nodrošina šādas iespējas:

☐ nofotografēt un nosūtīt uz VID EDS attaisnoto izdevumu dokumentus. Tas ievērojami vienkāršo gada ienākumu deklarācijas iesniegšanas procesu, jo ar lietotnes palīdzību pārsūtītie čeki par medicīnas vai izglītības pakalpojumiem automātiski pievienosies atbilstošajai gada ienākumu deklarācijai.

☐ Darboties ar savu algas nodokļu grāmatiņu. Lietotnē ērti varēs atzīmēt nodokļu atvieglojumus, kas pienākas, un atzīmēt, kurā darbavietā gūtajiem ienākumiem vēlas tos piemērot. Varēs vienkārši pievienot vai noņemt apgādībā esošas personas – bērnus vai laulātos.

Lietotni bez maksas var lejupielādēt “Google Play” un “App Store”. Tā pieejama viedierīcēs, sākot no Android 12 un iOS 16 versijas. Lietotne tiek nodota lietotājiem agrīnās piekļuves režīmā, apzinoties, ka atsevišķas darbības vai sadaļas patlaban vēl var darboties nestabili. Vienlaikus reālu lietotāju pieredze palīdzēs veiksmīgāk pilnveidot un mērķēti novērst visas tehnoloģiskā produkta nepilnības. Turklāt šis ir tikai pirmais solis konkrētā digitālā pakalpojuma attīstībā. Lietotnei iespējams pieslēgties ar Smart-ID, drošu elektronisko parakstu (eParaksts mobile un eID Scan) un noteiktu internetbanku autentifikāciju.

VID ģenerāldirektore Baiba Šmite-Rože uzsver: “Mans VID” – ar to paužam, ka esam katram cilvēkam Latvijā. Lai nodokļu pakalpojumi būtu vienkārši un pieejami. Drošs un lietotājam draudzīgs risinājums, kas soli pa solim tiks papildināts ar jaunām funkcijām. Šī lietotne ir mūsu solījuma sabiedrībai apliecinājums – modernizēt VID pakalpojumus, padarot tos ērtus, pieejamus un uzticamus ikvienam iedzīvotājam.”

Lietotnē pakāpeniski tiks iekļauti arī citi populāri VID pakalpojumi, lai iedzīvotāji varētu pārvaldīt savas nodokļu saistības vienuviet un sev ērtākā veidā.

E-kvišu priekšrocības vieglākai attaisnoto izdevumu atgūšanai

Latvijā 753 ārstniecības iestādes papīra kases čeku un kvišu vietā saviem pacientiem var izsniegt e-kvītis. Ja pacients rakstiski piekrīt, ārstniecības iestāde e-kvītis datus nodod VID. Tādā gadījumā cilvēkam, aizpildot gada ienākumu deklarāciju, kvītis par šiem izdevumiem pašam nav jāpievieno, jo tā jau deklarācijai ir pievienota automātiski.

Elektroniski sagatavota VID reģistrēta kvītis ir līdzvērtīgs maksājuma apliecinājums kases čekam un papīra kvītij.

Iedzīvotājiem e-kvītis vienkāršo un paātrina gada ienākumu deklarācijas aizpildīšanu, jo dati par konkrētajiem ārstniecības izdevumiem ir nosūtīti VID un automātiski parādās deklarācijā – cilvēkam pašam tie vairs nav jāievada. Atšķirībā no papīra čekiem e-kvītis neizballo un nepazūd.

Lai ārstniecības iestāde E-kvīti drīkstētu automātiski nosūtīt VID, pacientam saskaņā ar Vispārīgās datu aizsardzības regulas prasībām ir ārstniecības iestādei rakstiski jāapliecina sava piekrišana par e-kvīti iekļauto datu nosūtīšanu VID.

Ja ārstniecības iestāde izmanto e-kvīti, pacientam tiek izsniegta tās izdruka vai informācija tiek nosūtīta uz e-pastu. Šie dokumenti jāzaglabā. Tāpat tie noder gadījumos, kad plānots iesniegt attaisnojuma dokumentus par ģimenes locekļiem, piemēriem, bērniem vai vecākiem, jo savā deklarācijā iedzīvotāji automātiski redz tikai paši savas e-kvītis, savukārt radnieku dokumenti ir jāpievieno manuāli.

E-kvišu dati no ārstniecības iestādēm VID sistēmā nonāk reizi ceturksnī, tāpēc informāciju par katru konkrēto kvīti VID Elektroniskās deklarācijas sistēmā parasti nebūs iespējams apskatīt dienā, kad tā saņemta, to varēs redzēt vēlāk.

Iespēju papīra kases čeku un kvišu vietā izsniegt elektronisku dokumenti pirmās ārstniecības iestādes Latvijā sāka izmantot 2019.gadā, bet pašlaik šo iespēju var nodrošināt jau 753 ārstniecības iestādes.

